

Νομοθετική και Κοινωνική αντιμετώπιση της ανδρικής ομοφυλοφιλικής συμπεριφοράς στην αρχαία Ελλάδα

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ως αρχαϊκά ελληνικά αλφάβητα αναφέρονται οι διάφορες τοπικές παραλλαγές του ελληνικού αλφάβητου στις περιοχές όπου βρισκόταν σε χρήση η ελληνική γλώσσα, ιδίως κατά την αρχαϊκή και πρώιμη κλασική περίοδο, πριν την εμφάνιση της τελικής εκδοχής των 24 γραμμάτων περί το 400 π.Χ. η οποία επικράτησε ως ενιαία μορφή έκτοτε.

Η πολυτονική ορθογραφία χρονολογείται από την ελληνιστική περίοδο (323–30 π.Χ.) και βρισκόταν σε επίσημη χρήση στα κράτη της Ελλάδας και Κύπρου και τους δημόσιους οργανισμούς τους έως και το 1982, οπότε καθιερώθηκε το μονοτονικό σύστημα,

Το σύστημα το οποίο επικράτησε ως η τελική μορφή του ελληνικού αλφάβητου ανταποκρίνεται περισσότερο στην έκδοση του ιωνικού αλφαβήτου στα βορειοδυτικά παράλια της Μικράς Ασίας, το οποίο υιοθετήθηκε από την Αθήνα το 403 π.Χ. και από εκεί έως τα μέσα του 4ου αιώνα π.Χ. εξαπλώθηκε στον υπόλοιπο ελληνικό κόσμο.

Η πολυτονική ορθογραφία χρονολογείται από την ελληνιστική περίοδο (323–30 π.Χ.) και βρισκόταν σε επίσημη χρήση στα κράτη της Ελλάδας και Κύπρου και τους δημόσιους οργανισμούς τους έως και το 1982, οπότε καθιερώθηκε το μονοτονικό σύστημα, το οποίο είναι πολύ ευκολότερο από το πολυτονικό και διατηρεί μόνο δύο κύρια σημεία: την οξεία και τα διαλυτικά.

Το πιο σημαντικό υλικό γραφής της αρχαιότητας, το οποίο απέκτησε και τη μεγαλύτερη σημασία μέσα στα χρόνια, ήταν ο πάπυρος. Ο πάπυρος προέρχονταν από το φυτό πάπυρος ή χάρτης, όπως ονομάζονταν από τους Έλληνες, ένα χαμόδεντρο με περιοχή διάδοσής του το Νείλο της Αιγύπτου. Από τις επιγραφές του Ερεχθείου μαθαίνουμε ότι η διοίκηση της Αθήνας του 5ου αιώνα χρησιμοποιούσε τον πάπυρο για τους λογαριασμούς του χτισίματος του κτιρίου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ομοφυλοφιλία στην αρχαία Ελλάδα

Πρόκειται για ένα μεγάλο θέμα, αφορμή πολλών παρεξηγήσεων ή καλύτερα εσκεμμένων παρερμηνειών. Έχουν γραφεί χιλιάδες σελίδες, έχουν ειπωθεί αμέτρητοι λόγοι, τις περισσότερες φορές δίχως την παραμικρή αλήθεια, σχεδόν πάντα ερμηνεύοντας εσφαλμένα συγκεκριμένες φιλοσοφικές τοποθετήσεις.

Πριν επιχειρήσω την οποιαδήποτε αναφορά, θα πρέπει ευθύς εξαρχής να ξεκαθαρίσω κάτι πολύ βασικό. Οι σημερινές έννοιες «ομοφυλοφιλία», «ομοφυλόφιλος» και «ετεροφυλόφιλος» δεν υφίσταντο για τους αρχαίους Έλληνες, δεν υπήρχαν στο λεξιλόγιό τους. Και πώς θα μπορούσαν εξάλλου να υπάρχουν τέτοιοι χαρακτηρισμοί σ' ένα κατ' εξοχήν φυσιολατρικό και φυσιοκεντρικό πολιτισμό, όπου με την ευρύτερη έννοια της λέξεως Φύσις εννοείτο το Σύνολο, το Εν, το Αρμονικό, το Αιώνιο, το Άφθαρτο.

Σε μια κοινωνία όπου η «αιδώς» δεν ήταν αποτέλεσμα κάποιας απαγορευμένης ή μη διαφωτίσεως, ούτε αποτέλεσμα κάποιας αόριστης, εμβόλιμης και κατασκευασμένης αμαρτίας, ήταν αδιανόητο να επινοηθούν έννοιες που εμπειρείχαν και υιοθετούσαν αφύσικες συμπεριφορές και που ουσιαστικά, καταργούσαν την κοσμική τάξη των πραγμάτων.

Σε μια κοινωνία όπου το αίσθημα της αιδούς εθεωρείτο έμφυτο στον άνθρωπο, συσχετιζόμενο με την συμπαντική τάξη και αρμονία αλλά και που συγχρόνως καλλιεργείτο με την παιδεία.

Σε μια κοινωνία όπου η ατομική τιμή ή υπόληψη και το προσωπικό συμφέρον καθορίζονταν

από το συμφέρον της Πόλεως και συνάμα ταυτίζονταν με αυτό.

Σε μια κοινωνία που είχε δημιουργήσει τον Θεσμό της Δημοκρατίας και όπου το δικαίωμα σε μια άλλη, και διαφορετική άποψη ήταν κατοχυρωμένο.

Σαφώς και τότε υπήρχαν και πάντα θα υπάρχουν εκείνοι που έθεταν εαυτούς υπεράνω της Κοινωνίας των.

Όμως εδώ, και το τονίζω με έμφαση, κυριαρχεί το πρόβλημα της αλλοιώσεως των λέξεων και κατ' επέκταση των εννοιών, καθώς σήμερα ταυτίζουμε, ασυνείδητα ίσως, το δικαίωμα της ελεύθερης εκφράσεως και την ελευθερία εν γένει, με την δίχως όρια αυθαιρεσία. Οι απόψεις των Ελλήνων, όπως εκφράστηκαν μέσα από τις διάφορες Φιλοσοφικές Σχολές, αποσκοπούσαν στην εν τω βάθει ερμηνεία των πραγμάτων. Η Βάση, η Ηθική βάση υπήρχε πάντα και πάνω σε αυτήν την Ηθική κτίστηκε το οικοδόμημα της Ελληνικής Φιλοσοφικής Σκέψεως. Δεν υπήρχε αμφισβήτηση της Ηθικής. Αντιθέτως, σήμερα, οι «άλλες απόψεις» αποσκοπούν στην δικαιολόγηση συμπεριφορών και ενεργειών που θα ήταν απορριπτέες από τους Έλληνες ως μη Ηθικές, με την αρχαιοελληνική βέβαια προσέγγιση της Ηθικής. Φυσικά δεν γίνεται λόγος για τα διάφορα εκφυλιστικά, αλαζονικά φαινόμενα που έκαναν την εμφάνισή τους κατά την περίοδο της παρακμής των Ελλήνων και που, καθόλου περίεργα, πολλοί μελετητές παίρνουν εκείνες τις τάσεις, όχι ως εκφυλιστικές αλλά ως ενδεικτικές ή και καθιερωμένες.

Οι Έλληνες είχαν Ηθική που δεν πήγαζε από διάφορα περίεργα, απάνθρωπα, μεσσιανικά δόγματα ούτε και είχε ξεπηδήσει αυτή μέσα από σαδιστικού τύπου απειλές για αιώνιες τιμωρίες. Αντιθέτως είχαν έμφυτη την Ηθική εναρμονισμένη με την Φύση, εν αντιθέσει με την σημερινή μας κοινωνία, όπου η οποιαδήποτε «δική μας» ηθική, ουσιαστικά είναι μια Αν-ηθική ή μια ψευδο-ηθική, αφού βασίζεται κύρια πάνω σε ψευδο-θεόπνευστα δόγματα. Γι' αυτό ακριβώς και οι τότε έννοιες διαφόρων λέξεων όπως «έρως», «φίλος», «ερωμένος», «εραστής», σήμερα ακούγονται διαστρεβλωμένες, εξαιτίας, επαναλαμβάνω, της διαστρεβλώσεως που έχει υποστεί η έννοια της λέξεως Ηθική.

Όσα ακολουθούν θα κινηθούν γύρω από τρεις βασικούς άξονες – μέρη. Στο πρώτο μέρος θα αναφερθώ στην Νομοθεσία που ίσχυε για περιπτώσεις που αφορούσαν αυτό που σήμερα ονομάζουμε «ομοφυλοφιλία» αλλά, κατά τον Πλάτωνα, «παρά φύσιν έρωτας». Στο δεύτερο μέρος θα ασχοληθώ με τον αποκαλούμενο «κοινωνικό έλεγχο» ή την «κοινωνική αντιμετώπιση» του συγκεκριμένου φαινομένου. Δηλαδή, με απλά λόγια ποια στάση κρατούσε η τότε Ελληνική κοινωνία απέναντι στους ομοφυλόφιλους. Πηγές μου υπήρξαν οι μαρτυρίες των τότε συγγραφέων και οι αναφορές σε έργα αλλά και σε γνωστούς μύθους.

Τέλος, στο τρίτο μέρος θα ασχοληθώ και με τον Πλάτωνα, και πιο συγκεκριμένα, με το έργο του «Συμπόσιο», που αποτελεί ουσιαστικά το μέγα «επιχείρημα» όσων υποστηρίζουν ότι οι Έλληνες ήταν στην πλειοψηφία τους ομοφυλόφιλοι ή και παιδεραστές.

Επέλεξα η αναφορά στον Πλάτωνα να γίνει στο τελευταίο μέρος και όχι στην αρχή. Ο λόγος είναι, όπως ανέφερα, ότι από τον Πλάτωνα ουσιαστικά ξεκινά η πηγή των όλων κατηγοριών και χαρακτηρισμών και είναι πολύ συγκεκριμένος.

Αν κάποιος, έχοντας πλήρη άγνοια της Νομοθεσίας της αρχαίας Αθήνας αλλά και της Σπάρτης, αν κάποιος δίχως να μελετήσει προσεκτικά την εν γένει κοινωνική συμπεριφορά των αρχαίων Ελλήνων, διαβάσει το «Συμπόσιο» και δίχως να έχει υπόψη του τα άλλα έργα του Πλάτωνος – ιδίως τους «Νόμους» και την «Πολιτεία» - τότε, είναι πιθανόν να του δημιουργηθεί η εντύπωση ότι πράγματι οι Έλληνες θεωρούσαν την ομοφυλοφιλία και την παιδεραστία ως μέγα αγαθό.

Τέλος, δεν πρέπει να ξεχνούμε α) το γεγονός ότι οι περισσότερες εκδόσεις που κυκλοφορούν δεν είναι παρά μεταφράσεις ή προσπάθειες εννοιολογικής απόδοσης, όχι του αυθεντικού κειμένου αλλά των αρχικών γραπτών στην αγγλική κυρίως γλώσσα και β), το γεγονός ότι υφίσταται ήδη μια σημαντική παραποίηση λόγω της τεραστίας διαφοράς της εννοιολογικής, ετυμολογικής και ερμηνευτικής δυναμικής μεταξύ της αρχαιοελληνικής γλώσσας και της αγγλικής.

Έτσι λοιπόν, για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε και να ερμηνεύσουμε ορθώς τα γραπτά του Πλάτωνα και τις θέσεις του για το συγκεκριμένο ζήτημα, ιδίως τα έργα του «Συμπόσιο» και «Φαίδρος», θα πρέπει να γνωρίζουμε τόσο την νομοθεσία όσο και την κοινωνία στην οποία έζησε και έδρασε ο Πλάτων. Και βέβαια δίχως να αγνοήσουμε τους «Νόμους» του που αποτελούν, όσο και αν αυτό ενοχλεί κάποιους, το σημαντικότερο έργο του Πλάτωνος.

Έχοντας υπ' όψιν όλα αυτά που εξέθεσα παραπάνω θα ξεκινήσω, παραθέτοντας την Νομοθεσία, προς την ορθή ερμηνεία και κατανόηση του ζητήματος περί ομοφυλοφιλίας στην Αρχαία Ελλάδα.

Η Νομοθεσία

Είναι εντυπωσιακό το πώς η σημερινή κοινωνία μας, αν και δεν διαθέτει κανέναν νόμο κατά της ομοφυλοφιλίας, αντιθέτως διαθέτει τρομακτικές ανοχές σε σημείο μάλιστα που σε πολλά μέρη του κόσμου να επιτρέπονται και οι γάμοι μεταξύ των ανδρών. Η πρακτική αυτή θεωρείται, κυρίως από τους κατηγορούς της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας, ότι αποτελεί μια ηθικότατη κοινωνία με τις όποιες εξαιρέσεις της.

Αντιθέτως, η αρχαία ελληνική κοινωνία θεωρείται έκφυλη και ακόλαστη, παρ' όλο που διέθετε αυστηρούς, αυστηρότατους νόμους κατά της ομοφυλοφιλίας και προέβλεπε σκληρότατες ποινές σε εκείνους που διέπρατταν τον «παρα-φύσιν έρωτα», όπως αποκαλεί την ομοφυλοφιλία ο Πλάτων στους «Νόμους».

Το γεγονός ότι υπήρχαν νόμοι κατά της ομοφυλοφιλίας ή του «παρα-φύσιν έρωτα» στην τότε κοινωνία, σαφώς υποδεικνύει το γεγονός ότι υπήρχαν ομοφυλόφιλοι, όπως σε κάθε κοινωνία, όπως σε κάθε εποχή.

Χωρίς την ύπαρξη τεκμηριωμένων μελετών και μόνον από τα κείμενα που έχουν διασωθεί, θα αποτολμούσα μια προσωπική προσέγγιση ότι το ποσοστό των αποκαλούμενων κιναιδών ήταν πολύ μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό στην σημερινή κοινωνία, επειδή δε ήταν σχετικά λίγοι, γι' αυτό και αποτελούσαν στόχο.

Οι κύριες πηγές για την νομοθεσία αποτελούνται από αναφορές του Δημοσθένους, του Αριστοτέλους, του Ξενοφώντος και άλλων πολλών συγγραφέων. Όμως στον «Κατά Τιμάρχου» λόγο του Αισχίνου, έχουμε την πλήρη καταγραφή των σχετικών νόμων.

Πριν αναφερθώ στους νόμους όπως είναι γραμμένοι στο κείμενο, επιτρέψτε μου λίγα λόγια για την υπόθεση «Κατά Τιμάρχου», γιατί και από μόνη της, παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον.

Ο Δημοσθένης και ο Τιμάρχος λοιπόν, το 345 π.Χ. κατηγορήσαν τον Αισχίνη δια «γραφήν παραπρεσβείας», δηλαδή τον κατηγορήσαν ότι ως πρεσβευτής των Αθηναίων, δωροδοκήθηκε από τον Φίλιππο και ενήργησε κατά τρόπο βλαβερό για την Αθήνα, καθώς ο Φίλιππος παραβιάζοντας την συμφωνία του με τους Αθηναίους, επετέθη εναντίον των Φωκαέων.

[Χάριν της Ιστορίας, όταν το 346 π.Χ., μετά τα Ολυμπιακά (κατάληψη και καταστροφή της Ολύνθου το 348 π.Χ.), οι Αθηναίοι έστειλαν στη Μακεδονία μία δεκαμελή πρεσβεία για τη σύναψη ειρήνης με τον Φίλιππο, ο Φιλοκράτης, ο Κτησιφών, ο Δημοσθένης και ο Αισχίνης ήταν ανάμεσα στα μέλη αυτής της πρεσβείας. Η ειρήνη, που υπογράφηκε μεταξύ Μακεδονίας και Αθήνας με τους συμμάχους της το 346 π.Χ., ονομάστηκε «Φιλοκράτειος». Μετά την υπογραφή της «Φιλοκράτειας» ειρήνης, απεστάλη νέα πρεσβεία για να ορκιστεί ο Φίλιππος ότι θα κρατήσει τους όρους της προηγούμενης ειρήνης. Ο Φίλιππος κατάφερε να πείσει τους Αθηναίους ότι οι όρκοι θα κρατήσουν πολύ περισσότερο από ό,τι αυτοί ζητούν, με αντικειμενικό σκοπό να κερδίσει χρόνο για να υποτάξει τους Θράκες και τους Φωκείς, τους συμμάχους των Αθηναίων.]

Ανάμεσα στα μέλη της δεύτερης πρεσβείας ήταν και ο Αισχίνης που κατηγορήθηκε για «παραπρεσβεία», δηλαδή για τακτική που βοήθουσε τον Φίλιππο. Η κατηγορία, αρχικά, έγινε από τον φίλο του Δημοσθένη Τιμάρχο, και απορρίφθηκε. Ο Δημοσθένης τρία χρόνια μετά, το 343 π.Χ.,

επανέρχεται και κατηγορεί ξανά τον Αισχίνη για «παραπρεσβεία», δηλαδή για προδοτική συμπεριφορά έναντι της πόλης του. Την κατηγορία υποστήριξε ο ίδιος ο Δημοσθένης στο δικαστήριο των Ηλιαστών.

Ο Αισχίνης υπερασπιζόμενος τον εαυτό του, εκφώνησε τον λόγο του «Περί Παραπρεσβείας» και αθωώθηκε με διαφορά 30 ψήφων (από το σύνολο των 501 Ηλιαστών).

Ως «παραπρεσβείας γραφή» στην αρχαία Αθήνα και κατά το Αττικό Δίκαιο, ονομαζόταν η καταγγελία που υποβαλλόταν από οποιονδήποτε πολίτη εναντίον πρέσβη που φερόταν να μη είχε συμμορφωθεί επακριβώς σε οδηγίες της πολιτείας κατά την άσκηση των καθηκόντων του, είτε από αμέλεια, είτε από απερισκεψία, είτε ακόμα λόγω δωροδοκίας ή και προδοσίας. Τέτοιου είδους γραφή ήταν για παράδειγμα η καταγγελία που έκανε ο Δημοσθένης, κατά του αντιπάλου του Αισχίνη μετά την επάνοδό τους σε πρεσβεία που είχαν μεταβεί στον Βασιλέα Φίλιππο.

Η «Παραπρεσβείας γραφή» γινόταν άλλοτε με εισαγγελία δηλ. καταγγελία προς την Εκκλησία του Δήμου και άλλοτε ενώπιον της Αρχής των Λογιστών στη περίπτωση που ο πρέσβης είχε διαχειριστεί και δημόσιο χρήμα.

Κάθε Αθηναίος, επιφορτισμένος με δημόσια υπηρεσία, άρα και οι πρεσβευτές, ήταν υποχρεωμένος εντός τριάντα ημερών από το πέρας της αποστολής του ή της επιστροφής του, να λογοδοτήσει για την δράση του αλλά και να δικαιολογήσει το πώς χρησιμοποίησε το δημόσιο χρήμα που η Πόλις του εμπιστεύθηκε. Ο Δημοσθένης λοιπόν μαζί με τον Τίμαρχο, που παρουσιάζονταν ως ο κύριος μηνυτής, κατηγορήσε τον Αισχίνη ότι δεν εξετέλεσε πιστά το καθήκον του ως πρεσβευτής των Αθηνών και κατά συνέπεια πρόδωσε το συμφέρον της πόλεως. Για το συγκεκριμένο θέμα να θυμηθούμε πως ενώ ο Αισχίνης ήταν φιλο-Μακεδών, ο Δημοσθένης υπήρξε ανέκαθεν αντίπαλος των Μακεδόνων.

Όπως κανείς θα περίμενε, ο Αισχίνης αμέσως προσπάθησε να επιβραδύνει μια επικίνδυνη γι' αυτόν, δίκη. Έτσι, χρησιμοποίησε την «αντιγραφήν», πρόβαλε δηλαδή, ζήτημα το οποίο έπρεπε να εξετασθεί προ της εκδίκασεως της εναντίον του δίκης. Κατηγορήσε λοιπόν ο Αισχίνης τον Τίμαρχο ως «ηττηρηκότα» δηλαδή ότι διάγει βίον ανήθικο και ότι σπατάλησε την πατρική του περιουσία. Κατηγορίες, που αν αποδεικνύονταν, αφαιρούσαν από τον ένοχο το δικαίωμα του «ομιλείν δημοσίως» τόσο εις στα δικαστήρια όσο και στις συνελεύσεις του Δήμου.

Ο Αισχίνης κέρδισε την δίκη και έτσι απεσύρθη η κατηγορία της «παραπρεσβείας» εναντίον του, τουλάχιστον στην συγκεκριμένη περίπτωση. Με αυτόν τον τρόπο, ο Τίμαρχος, που καταδικάστηκε για ομοφυλοφιλία και για το ότι συζούσε με άλλους άνδρες, έχασε το ύψιστο δικαίωμα του δημοσίου βήματος. Εδώ συναντάμε ίσως την πρώτη περίπτωση δικαστικού τεχνάσματος.

Οι νομικές διατάξεις που ρυθμίζουν τις διάφορες μορφές ομοφυλόφιλης συμπεριφοράς μπορούν να ενταχθούν στα εδάφια που αφορούν στην πορνεία, στα εδάφια που αφορούν στην εκπαίδευση και στην ερωτοτροπία και στα εδάφια που αφορούν στην σεξουαλική κακοποίηση. Τα παραθέτω στην συνέχεια με το αρχαίο κείμενο του Αισχίνη «Κατά Τιμάρχου και με την μετάφρασή τους.

Εδάφιο 12, Περί πορνείας.

«Οί δὲ τῶν παίδων διδάσκαλοι ἀνοιγέτωσαν μὲν τὰ διδασκαλεῖα μὴ πρότερον ἡλίου ἀνιόντος, κλειέτωσαν δὲ πρὸ ἡλίου δύνοντος καὶ μὴ ἐξέστω τοῖς ὑπὲρ τὴν τῶν παίδων ἡλικίαν οὓσιν εἰσιέναι τῶν παίδων ἔνδον ὄντων, ἐὰν μὴ υἱὸς διδασκάλου ἢ ἀδελφὸς ἢ θυγατρὸς ἀνὴρ· ἐὰν δὲ τις παρὰ ταῦτα εἰσῆ, ἀνάτω ζημιούσθω καὶ οἱ γυμνασιάρχαι τοῖς Ἑρμαίοις μὴ εἴτωσαν συγκαθιέναι μηδένα τῶν ἐν ἡλικία τρόπῳ μηδενί· ἐὰν δὲ ἐπιτρέπη καὶ μὴ ἐξείργῃ τοῦ γυμνασίου, ἔνοχος ἔστω ὁ γυμνασιάρχης τῷ τῆς ἐλευθέρων φθορᾶς νόμῳ. οἱ δὲ χορηγοὶ οἱ καθιστάμενοι ὑπὸ τοῦ δήμου ἔστωσαν τὴν ἡλικίαν ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη»

Δηλαδή:Οι δάσκαλοι να μη ανοίγουν τα σχολεία πριν ανατείλει ο ήλιος και να τα κλείνουν πριν δύση ο ήλιος. Να μη επιτρέπεται εις τους έχοντας ηλικίαν ανωτέραν της παιδικής να

εισέρχονται εις τα σχολεία, όταν υπάρχουν εντός αυτών παιδιά, εκτός εάν πρόκειται περί υιού, αδελφού ή γαμπρού του διδασκάλου. Εάν δε κάποιος παρά την απαγόρευσιν ταύτην εισέρχεται εις το σχολείο, να τιμωρείται με την ποινή του θανάτου.

Οι επί κεφαλής της παλαιστρας να μη επιτρέπουν σε οποιονδήποτε ενήλικο και με οποιαδήποτε δικαιολογία να κάθεται μαζί με τα παιδιά κατά τις εορτές του Ερμού. Εάν δε επιτρέψει τούτο εις αυτούς και δεν τους εκδιώκει εκ της παλαιστρας, ο επί κεφαλής της παλαιστρας θα είναι ένοχος παραβάσεως του νόμου περί διαφθοράς των ελευθέρων παιδων. Οι δε χορηγοί οι οριζόμενοι υπό του λαού, πρέπει να έχουν συμπληρώσει το τεσσαρακοστόν έτος της ηλικίας των.

Σ. Σ. Είναι γνωστόν ότι σχολείο παρακολουθούσαν μόνο τα αγόρια. Άρα εδώ έχουμε ξεκάθαρα έναν νόμο που προστατεύει τα ανήλικα παιδιά από τυχόν ανώμαλους. Είναι αστέιο το επιχείρημα διαφόρων «σοβαρών» μελετητών ότι αφού υπήρχε τέτοιος αυστηρός νόμος τότε θα πρέπει η παιδευσις να ήταν διαδεδομένη. Με την ίδια λογική, αφού σήμερα υπάρχει νόμος περί παιδευσις και περί βιασμού και περί δολοφονίας, άρα και οι περισσότεροι από μας είμαστε εν δυνάμει είτε βιαστές είτε παιδευσις είτε δολοφόνοι είτε και τα τρία μαζί.

Είναι εκπληκτικό το γεγονός πως συναντάμε έναν τέτοιο νόμο σε μια κοινωνία 500 χρόνια πριν την απαρχή της χριστιανικής χρονολογήσεως, την στιγμή που παρόμοιοι νόμοι, θεσπίστηκαν αιώνες αργότερα και με σαφώς ελαφρύτερες ποινές, στις αυτοαποκαλούμενες «ηθικές» και «χριστιανικές» κοινωνίες. Ας δούμε όμως με προσοχή τον νόμο.

Πρώτα απ' όλα εντύπωση δημιουργεί η κοινωνική θέση και η ισχύς του δασκάλου. Ο δάσκαλος υπήρξε στην τότε ελληνική κοινωνία ένα πρόσωπο ιδιαίτερο, που διακατείχε μια πολύ υψηλή θέση. Και βέβαια όταν μια κοινωνία έχει τέτοια άποψη για τον δάσκαλο και κατά συνέπεια έδινε τέτοια σημασία στην παιδευσις, είναι φυσικό αυτή κοινωνία να φτάσει σε πολιτιστικά, φιλοσοφικά, πνευματικά και επιστημονικά επίπεδα τέτοια, όπως αυτά των Ελλήνων 4,000 περίπου χρόνια, πριν. Άραγε, το σημερινό σύστημα της εκπαίδευσης μπορεί να σταθεί δίπλα του;

Ο δάσκαλος λοιπόν είχε την ευχέρεια να καταγγείλει τον οποιονδήποτε που παραβίαζε το σχολικό άσυλο, ακόμα και τον πατέρα κάποιου μαθητή, με κίνδυνο να υποστεί ο εισβολεύς ακόμα και την θανατική ποινή.

Πέρα από το περιβάλλον του σχολείου, ο νόμος προεκτείνονταν και στις παλαιστρες αλλά και στις γιορτές. Στις παλαιστρες που τα παιδιά γυμνάζονταν γυμνά, θα μπορούσαν να αποτελέσουν εύκολο στόχο για κάποιον ανώμαλο. Το κράτος λοιπόν όριζε επιτρόπους που συνόδευαν τα παιδιά στις παλαιστρες αλλά και σε όλες τις εκδηλώσεις. Γιατί όριζε επιτρόπους; Για να εξάλειψει και την περίπτωση που ο δάσκαλος δεν συμπεριφερόταν όπως του άρμοζε. Σήμερα έχουμε περιπτώσεις όπου μαθητές καταγγέλλουν εκπαιδευτικούς για ασέλγεια. Οι Έλληνες έχοντας προβλέψει και αυτές τις ελάχιστες περιπτώσεις, έπαιρναν μέτρα για την αποτροπή τους.

Εδάφιο 16. Περί Ύβρεως προς ελεύθερους παίδας.

Ἄν τις Ἀθηναίων ἐλεύθερον παῖδα ὕβριση, γραφέσθω ὁ κύριος τοῦ παιδὸς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, τίμημα ἐπιγραψάμενος. οὗ δὲ ἂν τὸ δικαστήριον καταψηφίσῃται, παραδοθεὶς τοῖς ἔνδεκα τεθνάτω ἀύθημερόν. ἐὰν δὲ εἰς ἀργύριον καταψηφισθῆ, ἀποτεισάτω ἐν ἔνδεκα ἡμέραις μετὰ τὴν δίκην, ἐὰν μὴ παραχρῆμα δύνηται ἀποτίνειν· ἕως δὲ τοῦ ἀποτεῖσαι εἰρχθήτω· ἔνοχοι δὲ ἔστασαν ταῖσδε ταῖς αἰτίαις καὶ οἱ εἰς τὰ οἰκετικὰ σώματα ἐξαμαρτάνοντες ...»

Δηλαδή: «Αν κάποιος Αθηναίος προσβάλει ελεύθερον παίδα, να διώκεται ενώπιον των θεσμοθετών από εκείνον, ο οποίος έχει εξουσία επί του παιδιού, αφού αναγράψει εις την μήνυσίν του την ποινή, της οποίας θεωρεί τούτον άξιο. Αν δε ο μηνυθείς καταδικασθεί, να παραδοθεί εις τους ένδεκα και να θανατωθεί την ιδίαν ημέρα. Εάν δε του επιβληθεί χρηματική ποινή, να την καταβάλει εντός ένδεκα ημερών μετά την δίκην και εάν δεν δύναται να την καταβάλει αμέσως, μέχρις ότου την καταβάλει, να φυλακισθεί. Εις την ιδίαν ποινή να υπόκεινται και εκείνοι, οι οποίοι υποπίπτουν εις τας ιδίας παραβάσεις και όσον αφορά τους δούλους.

Σ.Σ. Αξίζει εδώ να μνημονευθεί το εδάφιο που αναφέρεται και στους δούλους, καθώς οι δούλοι είχαν και αυτοί νομική κάλυψη. Και όπως αναφέρει πάρα κάτω ο Αισχίνης:

Εδάφιο 17. Περί ὕβρεως προς τους δούλους.

«... ἀλλὰ βουλόμενος ὑμᾶς ἐθίσαι πολὺ ἀπέχειν τῆς τῶν ἐλευθέρων ὕβρεως, προσέγραψε μὴ δὲ εἰς τοὺς δούλους ὑβρίζειν ὄλως ...

Δηλαδή: «... αλλά θέλων να σας συνηθίσει να σέβεσθε τους ελευθέρους άνδρας, ώρισε να μην προσβάλλει κανείς ούτε τους δούλους ...»

Εδάφιο 21. Περί εταιρισμού Αθηναίων επί χρήμασι.

« Ἐάν τις Ἀθηναῖος ἐταιρήσῃ , μὴ ἐξέστω αὐτῷ τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι , μὴδὲ ἱερωσύνην ἱερώσασθαι , μὴδὲ συνδικῆσαι τῷ δήμῳ , μὴδὲ ἀρχὴν ἀρχέτω μηδεμίαν , μήτε ἔνδημον μήτε ὑπερόριον , μήτε κληρωτὴν μήτε χειροτονητὴν , μὴδὲ ἐπὶ κηρυκείαν ἀποστελλέσθω , μὴδὲ γνώμην λεγέτω , μὴδὲ εἰς τὰ δημοτελῆ ἱερά εἰσίτω , μὴδὲ ἐν ταῖς κοιναῖς στεφανηφορίαις στεφανούσθω , μὴδὲ ἐντὸς τῆς ἀγορᾶς τῶν περιρραντηρίων πορευέσθω . ἐὰν δὲ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ , καταγνωσθέντος αὐτοῦ ἐταιρεῖν , θανάτῳ ζημιούσθω .

Δηλαδή: «Εάν κάποιος Αθηναίος, ο οποίος έγινε ερωμένος ανδρός αντί χρημάτων, να μη έχει το δικαίωμα να εκλεγεί εις εκ των εννέα αρχόντων, ούτε να αναλάβει ιερατικό αξίωμα, ούτε να παρουσιασθεῖ ως συνήγορος σε δημόσιες δίκες ή να καταλάβει οιαδήποτε εξουσία, είτε εντός της πόλεως, είτε εκτός των ορίων αυτής, είτε αὐτὴ ορίζεται δια κλήρου ή δι' εκλογής, ούτε να αποστέλλεται ως δημόσιος κήρυξ, ούτε και να εκφέρει γνώμη, ούτε να μετέχει σε δημόσιες θρησκευτικές τελετές, ούτε να φέρει δημοσία τον στέφανο ούτε να περιφέρεται εντός του τμήματος της αγοράς που έχει καθαρισθεῖ δια ραντισμοῦ. Εάν δε κάποιος πράττει παρὰ τας διατάξεις ταύτας, εάν καταδικασθεῖ για εταιρισμό, να τιμωρεῖται δια θανάτου».

Ας μου επιτραπεί να τονίσω το γεγονός ότι ο καταδικασθεῖς για εταιρισμό επί χρήμασι εθεωρεῖτο μιάρός, αφού του απαγορευόταν η παρουσία σε μέρη που έχουν «καθαρθεῖ δια ραντισμοῦ».

Διαβάζοντας κανείς έτσι απλά τον νόμο, θα μπορούσε να υποθέσει πως εάν ένας άνδρας έχει απλώς ομοφυλοφιλικές σχέσεις με άλλον άνδρα, τότε δεν προκύπτει κατηγορία εναντίον του. Ἐτσι απλά ερμηνεύουν τον νόμο όσοι δεν προσπαθούν να τον κατανοήσουν βαθύτερα. Αν όμως κάποιος μελετήσει προσεκτικά αὐτόν τον νόμο, πλησιάζει πιστεῦω, στην κατανόηση του πώς ακριβώς ἐβλεπαν οι Αθηναῖοι το θέμα της ομοφυλοφιλίας ως πράξη «παρὰ-φύσιν» αλλά κυρίως σε σχέση με την πόλη τους. Με άλλα λόγια, αν ένας ενήλικας είχε σεξουαλικές σχέσεις με άλλον ενήλικα, ο νόμος δεν προέβλεπε ποινή εναντίον του. Φυσικά, ο ενήλικας αὐτός θα υφίστατο την κοινωνική κατακραυγή, αλλά νομοθετικά, δεν προβλεπόταν καμία ποινή εναντίον του. Και εδώ ἐρχεται και πρέπει να μας προβληματίσει η σημασία του «..αντί χρημάτων»;

Η ερμηνεία που δίνουν οι περισσότεροι ότι δηλαδή εδώ εννοείται η πορνεία, δεν μπορεί να θεωρηθεῖ ολοκληρωμένη. Θα μπορούσε ο νόμος να ὀριζε ξεκάθαρα την λέξη πορνεία ή κάτι άλλο αντίστοιχο. Μάλιστα αναφέρει συγκεκριμένα την λέξη «εταιρεῖν».

Την σωστή ερμηνεία του νόμου, μας την δίνει ο ίδιος ο Αισχίνης λίγο πιο κάτω στα εδάφια 75 και 76 όπου αναφέρει:

Εδάφιο 75. Περί Εταιρεῖν.

« . . . τί ἂν εἴποις αὐτὸς περὶ ἐτέρου ἀνθρώπου ἐπὶ τῇ αἰτία ταύτῃ κρινομένου; ἢ τί χρὴ λέγειν, ὅταν μειράκιον νέον, καταλιπὸν τὴν πατρῶαν οἰκίαν, ἐν ἀλλοτρίαις οἰκίαις νυκτερεύῃ, τὴν ὄψιν ἐτέρων διαφέρον, καὶ πολυτελῆ δεῖπνα δειπνῇ ἀσύμβολον, καὶ αὐλητρίδας ἔχη καὶ ἐταίρας τὰς πολυτελεστάτας, καὶ κυβεύῃ, καὶ μὴδὲν ἐκτίνη αὐτός, ἀλλ' ἕτερος ὑπὲρ ἐκείνου;»

Δηλαδή: «τί πρέπει να λέγεις, όταν ένας ωραίος νέος διαφέρων των άλλων κατά την ὄψη, εγκαταλείπει την πατρική οικία και διανυκτερεύει σε ξένες οικίες και λαμβάνει μέρος εις πολυτελή δείπνα χωρίς να συνεισφέρει τίποτε και έχει αὐλητρίδας και εταίρας, που χρειάζονται

προς συντήρησίν των πολλά χρήματα και παίζει τους κύβους και δεν πληρώνει τίποτε αυτός, αλλά πληρώνει άλλος αντί εκείνου;»

Εδάφιο 76. Περί Εταιρείν.

«ἔτι ταῦτα μαντείας προσδεῖται; οὐκ εὐδηλον ὅτι πᾶσα ἀνάγκη τὸν τὰ τηλικαῦτα ἐπιτάγματα τισιν ἐπιτάττοντα καὶ αὐτὸν ἀντὶ τούτων ἡδονάς τινας παρασκευάζειν τοῖς τὸ ἀργύριον προαναλίσκουσιν; οὐ γὰρ ἔχω, μὰ τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον, τίνα τρόπον εὐφημότερον μνησθῶ τῶν σοὶ καταγελάστως πεπραγμένων ἔργων»

Δηλαδή: «Χρειάζονται λοιπὸν μαντική δύναμιν ταῦτα δια να κατανοηθούν; Δεν εἶναι φανερόν ὅτι ο ἄνθρωπος, ο οποίος επιβάλλει εἰς τους ἄλλους τέτοιες δαπάνες, πρέπει αναγκαστικῶς να προσφέρει εἰς αυτούς εἰς ανταπόδοσιν ορισμένες απολαύσεις; Μα τον Ὀλύμπιον Δία, δεν εὐρίσκω ἄλλες ευπρεπέστερες εκφράσεις δια να δηλώσω τις πράξεις σου, οι οποίες σε κατέστησαν περιγελο ὄλων.»

Εδώ φαίνεται ξεκάθαρα τι εννοεῖ ο νόμος ὅταν αναφέρει «..αντὶ χρημάτων». Εννοεῖται ἡ συμβίωση ἢ αλλιῶς, το κοινῶς λεγόμενο «σπίτωμα».

Για τους Αθηναίους ἡ εἰκόνα που ἔδιναν στους ξένους για την πόλη τους ἦταν πολὺ μεγάλης σημασίας θέμα. Ενώ λοιπὸν εἶχαν αυστηροὺς νόμους που διαφύλατταν καὶ προστάτευαν την προσωπική, την ατομική ελευθερία των πολιτῶν, την ἴδια στιγμή καὶ κάθε στιγμή, οι νόμοι αυτοί, ἔπρεπε να μην επιτρέπουν στον κάθε «κακὸ» καὶ επιπόλαιο πολίτη να στιγματίσει την πόλη τους. Ἐτσι λοιπὸν, ο ἐνήλικας που διέπραττε την πράξη του ἀφύσικου ἔρωτα με ἄλλον ἐνήλικα, δεν εἶχε νομικές κυρώσεις ἀρκεῖ ἡ πράξη αὐτή να ἦταν μυστική καὶ να μην ἐξέθετε την πόλη. Ὅπως θα συνέβαινε στην περίπτωση που ο ἐνήλικας ἀποφάσισε να συζήσει με ἄλλον ἐνήλικα. Ἀραγε, αν αὐτὸ ἴσχυε στην σημερινή Κοινωνία μας, τί θα ἔκαναν ὅλοι αυτοί οι υπέρμαχοι της παραβίασης των «ατομικῶν δικαιωμάτων». Καὶ ἐνῶ δεν ἴσχυε τότε κάτι τέτοιο (ὅπως ἰσχύει σήμερα), παρ' ὅλα αὐτὰ κατηγορεῖται ἡ ἀρχαία Ἑλληνική Κοινωνία ὡς ἐκφυλη.

Ο Αισχίνης λοιπὸν κατηγόρησε τον Τίμαρχο ὅτι συζούσε με ἄλλους ἄνδρες. Χαρακτηριστικὰ αναφέρει στο εδάφιο 54:

Εδάφιο 54. Περί του «συζεῖν με δημόσιον οἰκέτην».

τῶν δὲ ἐκ τῆς διατριβῆς ταύτης ἐστὶ τις Πιπτάλακος, ἄνθρωπος δημόσιος οἰκέτης τῆς πόλεως. οὗτος εὐπορῶν ἀργυρίου καὶ ἰδὼν τοῦτον ἐν τῇ διατριβῇ, ἀνέλαβεν αὐτὸν καὶ ἔσχε παρ' ἑαυτῷ. καὶ ταῦτ' οὐκ ἐδυσχέρανεν ὁ μισθὸς οὕτοσί, μέλλων ἑαυτὸν καταισχύειν πρὸς ἄνθρωπον δημόσιον οἰκέτην τῆς πόλεως: ἀλλ' εἰ λήψεται χορηγὸν τῇ βδελυρίᾳ τῇ ἑαυτοῦ, τοῦτο μόνον ἐσκέψατο, τῶν δὲ καλῶν ἢ τῶν αἰσχίστων οὐδεμίαν πόποτε πρόνοιαν ἐποίησατο.

Δηλαδή: «Μεταξὺ δε αὐτῶν που περνούσαν ἔτσι τον καιρὸν τους υπήρχε κάποιος Πιπτάλακος, δούλος στην υπηρεσία της πόλεως. Αὐτὸς λοιπὸν, εἶχε ἀρκετὰ χρήματα καὶ ὅταν εἶδε τον Τίμαρχον τον ἐπῆρε μαζί του καὶ τον εἶχε στο σπίτι του (τον σπίτωσε). Καὶ ο διεφθαρμένος αὐτὸς ἄνθρωπος δεν ἠσθάνετο καμία ἀποστροφή, διότι ἐπρόκειτο να ντροπιᾶσει τον ἑαυτὸν του μένοντας πλησίον ἐνός δούλου, ἀλλὰ τούτο μόνον σκέφθηκε, αν θα βρει χρηματοδότη της αἰσχροῦς του διαγωγῆς, ποτέ ὁμως δεν φρόντισε να μάθει τί εἶναι καλὸ καὶ τί εἶναι κακὸ»

Αὐτὸ το εδάφιο εἶναι καταπληκτικὸ καὶ θα ἔπρεπε να το ἀφιερῶσουμε σε ὅλους ὅσοι υποστηρίζουν ὅτι ἡ δουλεία στην ἀρχαία Ἑλλάδα ἦταν ὅπως σε κάθε ἄλλη χώρα του κόσμου οποιανδήποτε ἐποχή. Ἐνας δούλος λοιπὸν, ἔχει τόση ελευθερία καὶ οικονομική ἀνεση ὥστε να σπιτῶνει ἕναν πολίτη. Παγκόσμια πρωτοτυπία!

Λίγο παρακάτω, ο Αισχίνης αναφέρει στο εδάφιο 58.

«ὡς δ' ἀπήλλακτο μὲν παρὰ τοῦ Πιπτάλακου, ἀνείληπτο δὲ ὑπὸ τοῦ Ἡγήσανδρου, ὠδυνᾶτο, οἶμαι, ὁ Πιπτάλακος, μάτην, ὡς γ' ὦετο, τοσοῦτον ἀργύριον ἀνηλωκός, . . .».

Δηλαδή: «Ὅταν λοιπὸν ο Τίμαρχος ἔφυγε ἀπὸ τον Πιπτάλακο καὶ ἐπῆγε με τον Ἡγήσανδρο, ο Πιπτάλακος ἦτο πολὺ στενοχωρημένος, νομίζω, διότι εἶχε την ἐντύπωσιν, ὅτι εἰς μάτην

είχεν εξοδεύσει τόσα χρήματα..»

Καταλήγω λοιπόν μέχρι στιγμής, στα εξής συμπεράσματα:

Υπήρχε μια ανοχή – από νομικής και ποινικής απόψεως – ως προς την ομοφυλοφιλία και τις σχέσεις μεταξύ δύο ενηλίκων ανδρών. Αρκεί αυτή η σχέση να ήταν κρυφή. Στην περίπτωση που η σχέση γινόταν δημοσίως γνωστή και ιδίως στην περίπτωση που οι ενήλικες συζούσαν τότε οι έκφυλοι και ακόλαστοι ενήλικες έχαναν το δικαίωμά τους στα δημόσια πράγματα και δεν μπορούσαν να απευθυνθούν στον λαό από δημόσιο βήμα. Και όλοι γνωρίζουμε ότι κάτι τέτοιο για τον Έλληνα της εκείνης εποχής ήταν δυσβάστακτο. Μάλιστα, ένας πολίτης έχανε το δικαίωμα στο δημόσιο λόγο όταν απέφευγε τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις, σπαταλούσε την πατρική του περιουσία, ζούσε ακόλαστο βίο.

Έτσι, δεν είναι δυνατόν ένας ανυπότακτος να έχει λόγο για την πορεία της πόλεως όταν ο ίδιος αποφεύγει να την υπερασπιστεί. Δεν είναι δυνατόν να ανατεθεί σε έναν πολίτη μια υπεύθυνη δημόσια θέση και άρα διαχείριση δημοσίου χρήματος, όταν ο ίδιος δεν είναι ικανός να διασφαλίσει ή να διαχειριστεί σωστά την πατρική του κληρονομιά. Το σκεπτικό ήταν πως διαπράττει ύβριν ένας πολίτης που ενώ ο ίδιος αδιαφορεί για την εικόνα κακοδιαχείρισης που παρουσιάζει, την ίδια ώρα, να έχει λόγο για την πόλη

Φανταστείτε το τι θα γινόταν σήμερα αν εφαρμόζονταν αυτοί οι νόμοι! Ειδικά στην χώρα μας, σχεδόν το 90% όσων βγαίνουν στα τηλεοπτικά κανάλια θα είχαν – βάση νόμου – σιγήσει και θα τους είχε απαγορευτεί κάθε επαφή με δημόσιο βήμα.

Αναλύοντας περαιτέρω τους Νόμους

Περί ανδρικής πορνείας.

Όποιος Αθηναίος πολίτης εμπλεκόταν σε μια ομοφυλοφιλική επαφή με στόχο το κέρδος, είτε στο παρελθόν, είτε όταν ήταν νεαρό το αγόρι, είτε ως ενήλικας, ο Αθηναίος πολίτης στερούνταν των πολιτικών δικαιωμάτων του και:

- έχανε το δικαίωμα να παίρνει το λόγο στην εκκλησία του δήμου και να συμμετέχει σε άλλες σημαντικές εκφράσεις της δημόσιας ζωής, όπως αναφέρει ο Αριστοτέλης στο «Αθηναίων Πολιτεία (18.2)», ο Δημοσθένης (19.2000, 257, 22.21, 31-3,) ο Αισχίνης (1.3, 13-4, 18-9, 29), ο Αριστοφάνης στους «Ιππείς (στο 880 και εξής)», ο Ισοκράτης στον Παναθηναϊκό (140-1), ο Ανδοκίδης (1.100-1)}
- ο πατέρας, αδελφός, θείος ή κηδεμόνας ενός αγοριού, που το παραχωρούσε για σεξουαλικές υπηρεσίες επί πληρωμή, υπόκειτο σε δημόσια αγωγή, όπως αναφέρει και ο (Αισχίνης 1.13-4) και
- υπήρχε μια γενική διάταξη που απαγόρευε τη μαστροπεία ελευθέρων παιδιών ή γυναικών (Αισχίνης, Αριστοτέλης - Ηθικά Νικομάχεια 1131α 7). Ο Αισχίνης επανειλημμένα υπαινίσσεται ότι ένας άνδρας που εξαγόρασε τις σεξουαλικές υπηρεσίες ενός Αθηναίου, μπορούσε επίσης να υποστεί σοβαρές κυρώσεις.

Περί εκπαιδεύσεως

Έθετε μια σειρά λεπτομερών απαγορεύσεων σχεδιασμένων, μεταξύ άλλων, για την προστασία των μαθητών από την ερωτική προσοχή ενηλίκων ανδρών. Οι νόμοι αυτοί ρύθμιζαν όλες τις επαφές που είχαν τα αγόρια με ενήλικους άνδρες στη διάρκεια της φοιτήσεώς τους στο γυμνάσιο και προέβλεπε επίσης τον διορισμό στο γυμνάσιο δημοσίων αξιωματούχων που εξασφάλιζαν την τήρηση της τάξεως. Σύμφωνα με τον Αισχίνη, ο νόμος απαγόρευε να ανοίγουν τα σχολεία πριν την αυγή ή να μένουν ανοιχτά μετά τη δύση και όριζε ρητά ποιος επιτρεπόταν να εισέλθει και κάτω από ποιες προϋποθέσεις. Τέλος ένας άλλος νόμος απαγόρευε σε δούλους να ερωτοτροπούν με ελεύθερα αγόρια.

Περί σεξουαλικής κακοποίησης

Εδώ η Νομοθεσία είναι περισσότερο περίπλοκη από τις δύο προηγούμενες.

Η σύγχρονη γραμματεία πάνω στην παιδεραστία συχνά βεβαιώνει ότι δεν υπήρχε νόμος που να απαγόρευε σ' έναν Αθηναίο να ολοκληρώσει μια ερωτική σχέση μ' έναν ελεύθερο αγόρι χωρίς να χρησιμοποιήσει βία ή πληρωμή.

Το σημείο αυτό αποτελεί κατά κανόνα το θεμέλιο λίθο της κρατούσας ερμηνείας και ενδεικτικά αναφέρω τον Dover & Foucault ⁽¹⁾. Η ερμηνεία αυτή όμως στηρίζεται στην υπονοούμενη παραδοχή ότι μια τέτοια απαγόρευση θα ανήκε σε μια διάταξη που θα απαγόρευε ειδικά τη σεξουαλική επαφή ανάμεσα σε αγόρια και άνδρες. Από τη στιγμή που δε γνωρίζουμε καμία τέτοια διάταξη, συνάγεται ότι το είδος αυτής της ομοφυλοφιλικής επαφής βρισκόταν έξω από τις νομοθετικές ρυθμίσεις. Όμως μια τέτοια παραδοχή αγνοεί μιαν άλλη δυνατότητα, να διώκεται η ομοφυλοφιλική επαφή ενός άνδρα και ενός αγοριού από την οικογένεια του αγοριού σύμφωνα με το νόμο «περί ύβρεως». Το γεγονός δηλαδή ότι ένα αγόρι συγκατατέθηκε στη σεξουαλική σχέση με έναν άνδρα μπορεί να μην εμπόδιζε την οικογένεια του αγοριού να ασκήσει δίωξη για την πράξη αυτή, θεωρώντας την επιζήμια για την τιμή του αγοριού, αλλά και για τη δική της τιμή, με τον ίδιο τρόπο που ο Ρωμαϊκός νόμος επέτρεπε τη δίωξη σεξουαλικών προσβολών σε μέλη της οικογένειας. Εδώ λοιπόν έχουμε την περίπτωση της «ύβρεως» όπου το ουσιαστικό ύβρις και το ρήμα υβρίζουν έχουν έντονες σεξουαλικές συμπαράδηλώσεις.

Περί Υβρεως

Πολλοί συγγραφείς αναφέρονται σε ύβριν, όρος που εδώ, όπως και σε πολυάριθμες άλλες περιπτώσεις, υπονοεί καθαρά την υποταγή στη σεξουαλική θέληση του άλλου.

Χαρακτηριστικά αποσπάσματα συναντάμε

Στον Θουκυδίδη (8.74,3),

«ὁ δὲ Χαιρέας εὐθὺς διαλαθὼν πως, ὡς εἶδε τὰ παρόντα, πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἐλθὼν ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὸ μείζον πάντα δεινώσας τὰ ἐκ τῶν Ἀθηναίων, ὡς πληγαῖς τε πάντας ζημιοῦσι καὶ ἀντειπεῖν ἔστιν οὐδὲν πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν πολιτείαν, καὶ ὅτι αὐτῶν καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ὑβρίζονται, καὶ διανοοῦνται, ὅποσοι ἐν Σάμῳ στρατεύονται μὴ ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης, τούτων πάντων τοὺς προσήκοντας λαβόντες εἴρξουσιν, ἵνα, ἢν μὴ ὑπακούσωσι, τεθνήκωσιν· καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπικαταμεινόμενος ἔλεγεν.»

«Ο Χαιρέας, μόλις αντιλήφθηκε την κατάσταση, κατόρθωσε να διαφύγει, γύρισε στην Σάμο και πληροφόρησε τον στρατό περιγράφοντας, με υπερβολές, πολύ σκοτεινή την κατάσταση, ότι, δηλαδή, σ' οποιονδήποτε επέβαλλαν την ποινή της μαστίγωσης και ότι ήταν αδύνατον ν' αντιμιλήσει κανείς σ' όσους ασκούσαν την εξουσία. Πρόσθεσε ότι οι γυναίκες και τα παιδιά των στρατιωτών κακοπάθαιναν και ότι έχουν σκοπό να πιάσουν και να ρίξουν στη φυλακή τους συγγενείς όσων στρατιωτών της Σάμου δεν ήταν οπαδοί της ολιγαρχίας ώστε, αν δεν τους υπακούσουν, να θανατώσουν τους συγγενείς. Τους είπε και άλλα, πολλά, λέγοντας ψέματα το ένα επάνω στο άλλο».

Αντίστοιχες αναφορές υπάρχουν τους Νόμους του Πλάτωνα (874c), στον Ηρόδοτο (3.80, 4.114), στα Ηθικά Νικομάχεια του Αριστοτέλη (115a 23) καθώς και στην Ρητορική του (1314, 1315a, 15-20, 1373a), στους Λόγους και στις Επιστολές του Δημοσθένους (17.3-4, 19.309, 4.10-11), στον Δείναρχο (1.23), στην Επιστολή του Ισοκράτη προς Αρχίδαμον (3.36, 4.114., 10).

Τα κείμενα αυτά αποκαλύπτουν επίσης τον τρόπο με τον οποίο η ανικανότητα να προστατεύσει την σεξουαλική ακεραιότητα της οικογένειάς του ατιμάζει τον άνδρα που έχει την ευθύνη αυτή. Οι ερευνητές συνήθως δεν αναφέρονται στην ύβριν σε συνδυασμό με την παιδεραστία, γιατί πιστεύουν ότι η ύβρις αφορά μόνο στη βίαιη προσβολή ή εξύβριση, όπως αναφέρει ο Dover. Δεν έχουν όμως δώσει αρκετή προσοχή στο γεγονός ότι ο νόμος περί ύβρεως ίσως εμπεριέχει τις κυριότερες νομικές ποινές για τον βιασμό.

Επίσης, αν ο βιασμός χαρακτηρίζεται συχνά ύβρις (όπως τον αποκαλεί ο Δείναρχος, ο

(1) https://en.wikipedia.org/wiki/Pederasty_in_ancient_Greece

Ανδοκίδης, και ο Δημοσθένης), το ίδιο χαρακτηρίζεται και η αποπλάνηση. Ο Ευφίλητος λόγου χάρη, μιλά για την ύβριν που διέπραξε εναντίον του ο εραστής της γυναίκας του (λόγος του Λυσία 1.4, 17, 25), ενώ ένας λόγος του Δημοσθένη σχετίζεται με μια δίωξη για ύβριν (ύβρεως γραφή), που ξεκίνησε ένας γιος εξαιτίας της αποπλάνησης της μητέρας του (45,4).

Σχετική, αναφορά γίνεται και στα «Στρατηγήματα» του Πολύαινου, όπου αναφέρεται ως παράδειγμα ο Αγαθοκλής με τον γιό του τον Ηρακλείδη. Περιληπτικά, όταν ο Αγαθοκλής πληροφορήθηκε πως ο Οφέλας ο Κυρηναίος που εκστράτευε εναντίον του με μεγάλο στρατό, αγαπούσε τα αγόρια, του έστειλε ως όμηρο τον ίδιο του τον γιο τον Ηρακλείδη, δίνοντάς του εντολή να αποκρούει για λίγες μέρες τις ερωτικές επιθέσεις του Οφέλα. Ο Κυρηναίος, ενδίδοντας στη νεανική του ομορφιά, του φερόταν καλά και ασχολούταν μόνο με την περιποίησή του. Έτσι ο Ηρακλείδης παρέμεινε αλώβητος.

Όπως αναφέρεται στο αρχαίο κείμενο:

«ἐπαγαγὼν τὸν τε Ὀφέλαν ἀπέκτεινε καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ πάσης ἐκράτησε καὶ τὸν υἱὸν ἀπέλαβεν οὐχ ὑβρισθέντα».

Δηλαδή: οδηγώντας αιφνιδιαστικά τους Συρακουσίους εναντίον του, σκότωσε τον Οφέλα, επικράτησε σε όλο τον στρατό του και πήρε πίσω τον γιο του μη ατιμασθέντα (1)».

Τέτοια συμφραζόμενα ταιριάζουν απόλυτα με τον ορισμό της ύβρεως από τον Αριστοτέλη ως συμπεριφοράς που ατιμάζει και προκαλεί ντροπή στο θύμα και ηδονή ή άλλη ικανοποίηση του θύτη (όπως αναφέρεται στην Ρητορική 1378b) Είναι, άλλωστε, στο πλαίσιο αυτό που ο Αισχίνης εισάγει το νόμο περί ύβρεως στον κατάλογο των διατάξεων τις οποίες απαριθμεί ως σχετικές με την ρύθμιση της παιδεραστίας στην Αθήνα του τετάρτου αιώνα πριν την απαρχή της χριστιανικής χρονολογήσεως. Μάλιστα, όταν αναφέρεται για πρώτη φορά στον νόμο αυτό, τον χαρακτηρίζει νόμο που περικλείει κάθε τέτοια συμπεριφορά σε μια συνοπτική απαγόρευση:

« . . . τὸν τῆς ὕβρεως, ὃς ἐνὶ κεφαλαίῳ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα συλλαβὼν ἔχει· ἐν ᾧ διαρρήδην γέγραπται, ἐάν τις ὑβρίζη εἰς παῖδα ἢ ἄνδρα ἢ γυναῖκα, . . . »

Δηλαδή «Αν κάποιος διαπράξει ύβριν εναντίον άνδρα, γυναίκας ή παιδιού..» (1.15).

Αντίστοιχα, αθηναϊκές πηγές χαρακτηρίζουν και τον βιασμό και την αποπλάνηση παιδιών και γυναικών σαν πράξεις ύβρεως, γιατί και οι δύο παραβιάζουν τη σεξουαλική ακεραιότητα της οικογένειας και προσβάλλουν την τιμή της.

Οι σεξουαλικές σχέσεις με παιδιά, ιδιαίτερα αν είναι επί πληρωμή, τα ατιμάζουν και σύμφωνα με το νόμο αυτό, κάθε πράξη που επιφέρει ντροπή και ατίμωση για την ευχαρίστηση του θύτη συνιστά ύβριν. Με δεδομένες τις ισχυρές σεξουαλικές συμπαραδηλώσεις των λέξεων ύβρις και υβρίζω στην καθημερινή γλώσσα, το επιχείρημα του Αισχίνη φαίνεται απόλυτα λογικό, ιδιαίτερα στην περίπτωση των ανηλίκων, η συγκατάθεση των οποίων μοιάζει να μην έχει καμία σημασία. Εξάλλου, και πέρα από την περίπτωση των παιδιών, πολυάριθμα αποσπάσματα από τους ρήτορες δείχνουν ότι η υποβολή ενός άνδρα σε παθητικό σεξουαλικό ρόλο τον ατιμάζει και έτσι χαρακτηρίζεται ύβρις. Φυσικά, όταν πρόκειται για ενήλικα, η εκούσια συγκατάθεση μπορεί να ακυρώσει την απόδοση ευθυνών στον εραστή. Και πράγματι, άνδρες που δίνουν την συγκατάθεσή τους σε τέτοιες πράξεις χαρακτηρίζονται ως υβριστές του εαυτού τους λόγω της υποταγής τους, γεγονός που δεν αφήνει χώρο για δίωξη του εραστή.

Αλλά, όταν πρόκειται για ένα αγόρι, η συγκατάθεση αυτή κρίνεται άνευ σημασίας και αποδίδονται ευθύνες στον άνδρα που ατιμάζει το αγόρι, είτε με βιασμό είτε με αποπλάνηση. Όπως και στο σύγχρονο νόμο, για την αποπλάνηση των ανηλίκων, η συγκατάθεση ενός αγοριού κάτω από μια συγκεκριμένη ηλικία δεν αναιρούσε την κατηγορία για ύβριν.

Η περιγραφή αυτή της σεξουαλικής πλευράς της ύβρεως, ενισχύεται και από την περιγραφή από τον Αριστοτέλη των επαισχυντων πράξεων που ατιμάζουν όποιον τις υποστεί. Ως παράδειγμα μιας τέτοιας συμπεριφοράς αναφέρει το να παρέχει κανείς σεξουαλικές υπηρεσίες με το σώμα του και ρητά αναφέρει ότι μια τέτοια επαισχυντη πράξη αποτελεί υποταγή στην ύβριν - όπως αναφέρει χαρακτηριστικά στα Ηθικά Νικομάχεια 1148b 29). Ομοίως ο Δημοσθένης και ο

(1) https://en.wikipedia.org/wiki/Agathocles_of_Syracuse

Λυσίας χαρακτηρίζουν τόσο την αποπλάνηση όσο και τον βιασμό των ελεύθερων γυναικών ύβριν.

Ο Αριστοτέλης εφαρμόζει αναμφισβήτητα το ίδιο κριτήριο στα αγόρια, όταν λέει ότι ορισμένους άνδρες τους ευχαριστεί η ομοφυλοφιλική συνουσία, γιατί είχαν υποστεί ύβριν όταν ήταν μικροί. Προφανώς δεν εννοεί ότι απέκτησαν την συνήθεια του παθητικού ρόλου μόνον επειδή έπεσαν θύματα βιασμού. Αντίθετα, εννοεί ότι υπέστησαν ύβριν, επειδή έδωσαν την συγκατάθεσή τους είτε με στόχο το χρηματικό κέρδος είτε από άλλα κίνητρα. Έτσι, αν και η ερωτική πράξη μπορεί να ήταν εκούσια, αυτό δεν την αποχαρακτηρίζει ως ύβριν.

Παρόμοια, ο Δημοσθένης στο λόγο του Κατά Ανδροτίωνος, εφαρμόζει στους ενήλικες άνδρες τα ίδια ακριβώς κριτήρια με τον Αισχίνη, υποστηρίζοντας ότι ο εκπορνευόμενος άνδρας υφίσταται αναγκαστικά ύβριν.

Τέλος, ο Ξενοφών λέει στα Απομνημονεύματά του (2.1.30) ότι η χρήση ανδρών στο ρόλο των γυναικών συνιστά ύβριν.

Εν ολίγοις, ο ισχυρισμός του Αισχίνη ότι ο νόμος περί ύβρεως προβλέπει δυνητικά κυρώσεις και για ορισμένες ομοφυλοφιλικές σχέσεις, συμφωνεί με πλήθος άλλες μαρτυρίες. Από την στιγμή που ο νόμος περί ύβρεως, όπως και άλλες αθηναϊκές ποινικές διατάξεις, δεν παρείχαν ένα σαφή ορισμό του αδικήματος, ύβρις ήταν ότι ήταν διατεθειμένη να θεωρήσει ως τέτοια, χωρίς μάλιστα να έχει την βοήθεια της συζήτησης ή της νομικής συμβουλής, η μεγάλη μάζα των ανειδίκευτων δικαστών.

Κλείνοντας να υπενθυμίσω ότι στο γυμνάσιο τα αγόρια δεν έχαιραν της προστασίας της οικογένειάς τους, γι' αυτό και ο νόμος τα προστάτευε στο περιβάλλον αυτό, επιβάλλοντας την θανατική ποινή σε όσους επιχειρούσαν να επωφεληθούν της ευκαιρίας.

Θα μπορούσε να υπάρχει ένας τέτοιος νόμος, αν η αθηναϊκή κοινωνία δεν θεωρούσε την παιδεραστική κατάκτηση και ερωτοτροπία προβληματική; Υπήρχε, ολοφάνερα, η αίσθηση ότι οι υιοί των πολιτών έπρεπε να προστατευτούν από το νόμο για να διασφαλιστεί η σεξουαλική τους ακεραιότητα.

Περί μοιχείας.

Στον λόγο του Λυσία «Υπέρ του Ερατοσθένους φόνου», μαθαίνουμε την νομική αντιμετώπιση της αρχαίας Αθήνας ως προς την μοιχεία.

Ο σύζυγος λοιπόν είχε το δικαίωμα, εφ' όσον παρευρίσκονταν και μάρτυρες, να σκοτώσει τον μοιχό που παραβίασε την οικογενειακή του εστία. Όμως δεν είχε κανένα δικαίωμα να πειράξει την γυναίκα του. Θα έπρεπε βέβαια, να την απομακρύνει από το σπίτι του αλλά δεν μπορούσε να χειροδικήσει εναντίον της. Η δε γυναίκα έχανε το δικαίωμα συμμετοχής της στις τελετές της πόλεως.

Από αυτόν εδώ τον νόμο, καταλαβαίνουμε ακόμα καλύτερα την μεγάλη σημασία που έδιναν οι Έλληνες στην ενασχόληση στα δημόσια πράγματα καθώς επίσης και το πόσο ιερό θεωρούσαν το οικογενειακό άσυλο, το σπίτι δηλαδή. Με αυτήν την έννοια, είναι εύκολο να συνειδητοποιήσουμε το γιατί τιμωρούσαν τόσο αυστηρά την συμβίωση δύο ενήλικων ανδρών. Όχι μόνο εξουτέλιζαν την εικόνα της πόλεως αλλά διέπρατταν ύβριν εις το ιερό χώρο της οικίας, της Εστίας.

Φυσικά, το ίδιο ίσχυε και στην Σπάρτη. Ο Ξενοφών αποδίδει στον Λυκούργο σχετικό νόμο, που απαγόρευε αυστηρά την παιδεραστία. *«Εί δέ τις παιδὸς σώματος ὀρεγόμενος φανείη, αἴσχιστον τοῦτο θεῖς ἐποίησεν (δηλ ὁ Λυκούργος) ἐν Λακεδαιμόνι μηδὲν ἤττον ἐραστὰς παιδικῶν ἀπέχθεσθαι ἢ γονεῖς παίδων ἀπέχονται* (Ξεν. Λακεδαιμόνιων Πολιτεία 11, 13)

Ο Πλούταρχος διασαφηνίζει ότι ο ψυχικός δεσμός μεταξύ των νέων δεν είχε καμμία σχέση με σωματικές επαφές και ότι εστερείτο τα πολιτικά του δικαιώματα δυνάμει νόμου όποιος επιχειρούσε να ασελήσει σε βάρος άλλου.

Ανάλογη μαρτυρία σχετικά με το πόσο παρεξηγημένο θέμα ήταν ο ψυχικός δωρικός έρωτας και ότι αυτός δεν περιείχε καμία σωματική σχέση καταθέτει και ο Μάξιμος Τύριος λέγοντας: *«ἐρὰ Σπαρτιάτης ἀνὴρ μειρακίου Λακωνικοῦ, ἀλλ' ἐρὰ μόνον ὡς ἀγάλματος καλοῦ, καὶ ἐνὸς πολλοί, καὶ*

είς πολλῶν. Ἡ μὲν γὰρ ἐξ ὕβρεως ἡδονὴ ἀκοινωνήτος πρὸς ἀλλήλους.»

Τέλος και ο Αιλιανός αναφέρει ότι : «Ο Σπαρτιατικός έρωτας δεν είχε σχέση με αισχροτήτες. Εάν ποτέ κάποιος έφηβος τόλμησε να ανεχθεί ασέλγεια σε βάρος του είτε εάν κάποιος έφηβος επιχειρήσει να ασελήσει σε βάρος άλλου, δεν συνέφερε κανέναν από τους δύο να καταντροπιιάσουν τη Σπάρτη. Και σε τέτοια περίπτωση, κρούσματος δηλαδή, ή εξορίστηκαν ή κάτι χειρότερο, έχασαν τη ζωή τους» (Ποικιλ. Ιστορ. 111, 12).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Πώς αντιμετώπιζε η Ελληνική Κοινωνία την ομοφυλοφιλία; Θα ξεκινήσω με έναν άγνωστο μύθο του Αισώπου (1).

Ο Δίας και η Ντροπή

Ο Δίας πλάθοντας τους ανθρώπους, έβαλε μέσα τους διάφορες ψυχικές αρετές και μόνο την ντροπή λησμόνησε να βάλει. Γι' αυτό μην έχοντας άλλο δρόμο να την τοποθετήσει, την πρόσταξε να μπει από τον πισινό των ανθρώπων. Εκείνη αρχικά αρνήθηκε και διαμαρτυρήθηκε για την προσβολή. Επειδή, όμως, ο Δίας τη ζόρισε πολύ, η Ντροπή είπε: «Ας είναι, θα μπώ, με τον όρο ότι από εκεί δε θα μπει ο έρωτας. Γιατί, αν τύχει και μπει, εγώ θα βγώ αμέσως!». Από τότε συμβαίνει όλοι οι ανώμαλοι να είναι αδιάντροποι».

Ο Πλάτων στους «Νόμους», καταδικάζοντας απερίφραστα ως αφύσικο τον σαρκικό έρωτα μεταξύ αρρένων, αναφέρει έναν παλιό νόμο που απαγόρευε τον σωματικό έρωτα μεταξύ αρρένων, τον οποίο νόμο, πρώτος παραβίασε ο Λάιος με αποτέλεσμα τα γνωστά δεινά του οίκου του. Ο μύθος λοιπόν του Οιδίποδα και η κατάρα που το συνοδεύει, δεν ξεκίνησε ούτε από τον φόνο του Λαίου από τον υιό του αλλά και ούτε από τον ανίερο γάμο του Οιδίποδα με την Ιοκάστη. Αλλά η κατάρα έχει την ρίζα της στην αισχρή πράξη του Λαίου.

Στον μύθο του Γανυμήδη, όσοι ερμηνεύουν τον μύθο κατά τρόπο διαστροφικό αγνοούν ή δεν μπορούν να κατανοήσουν ή πάλι δεν επιθυμούν να καταλάβουν ότι όπως όλοι οι μύθοι έτσι και αυτός είναι συμβολικός. Το γεγονός είναι ότι ο μύθος πήρε την τωρινή του μορφή κατά τα παρακμιακά χρόνια, δηλαδή περί το 400 προ της απαρχής της χριστιανικής χρονολογήσεως. Όπως μας αναφέρει ο Πλάτων στους «Νόμους», την αρπαγή του Γανυμήδους την γνώριζε ο Όμηρος αλλά πρώτα οι Δωριείς έδωσαν εις αυτόν παιδεραστικόν νόημα. Τι συμβολίζει όμως ο μύθος; Εννοιολογικά και Ετυμολογικά, Γανυμήδα, Γανυμήδης (Ελληνικές χαριτήσιες θεότητα (εκ του γάνυμαι, δηλαδή χαίρω, τέρπομαι και το ρήμα μέδω, δηλαδή άρχω ή προστατεύω), έφοροι της κάθε φυσικής ωραιότητας που μπορεί να στρέφει τους θνητούς στην ενατένιση και συνείδηση της ομορφιάς που έσπειραν στον Κόσμο οι Θεοί.

Η πρώτη επιμάτο στη Σικυώνα και τον Φλιούντα ως Δία ή Γανυμήδα ή Ήβη, με λαμπρό Ναό της στην είσοδο της Ακροπόλεως, ως Θεά «χρυσοστέφανος» προστάτις των δούλων και των ικετών. Προς τιμήν της εορτάζονταν οι λεγόμενοι "Κισσοτόμοι".

Ο δεύτερος, θεότης του λάμπους και της χάρης, μυθολογείται ως ο οιοχοός των Ολυμπίων, και συμβολίζει τον "αθανατισμό" του ανώτερου ανθρώπου μέσω της θεάσεως των Αθανάτων (επί του προκειμένου, του κάλλους του Κόσμου). Αργότερα, κατά τους Ελληνιστικούς και Ρωμαϊκούς χρόνους, επιμήθη και ως το προστατευτικό Genius των πηγών του Νείλου, του γεωγραφικού σημείου δηλαδή από όπου μοιραζόταν η φυσική ωραιότης στην Αίγυπτο. Η απεικόνιση του Γανυμήδους δίπλα σε έναν αετό θεωρείται σύμβολο της κατανικήσεως του Θανάτου.

Η Ελληνική κοινωνία χώριζε την κοινωνική ζωή σε δύο διαφορετικούς χώρους. Τον ιδιωτικό που είχε ως φυσικά όρια τα σύνορα του σπιτιού μέχρι την εξώπορτα, και τον Δημόσιο που είχε τους

(1) Έκδοσις του συνόλου των Μύθων του Αισώπου του Εμίλ Σαμπρύ, σειρά "Γκιγιόμ Μπιντέ", Παρίσι 1967, Μετάφρασις, Εγκυκλοπαίδεια "ΓΙΟΒΑ-ΝΗ".

χώρους της αγοράς, την εκκλησία του δήμου, τα δικαστήρια, τα λουτρά, κ.τ.λ. Μια σειρά νομικών κατηγοριών αποδεικνύουν την πολιτιστική σημασία αυτής της διακρίσεως του χώρου. Καταρχήν, ορισμένα εγκλήματα φαίνεται να εντάσσονται στην σοβαρότερη κατηγορία αδικημάτων του αθηναϊκού ποινικού κώδικα, όχι εξαιτίας της βαρύτητας της άμεσης βλάβης που προκαλούν, αλλά γιατί, κατά κανόνα, λαμβάνουν χώρα σε δημόσιους χώρους και έτσι απειλούν την κοινωνική τάξη (σ.σ. πρόκειται για το νόμο που τιμωρεί τους κακούργους.) Για τον λόγο αυτό, η κλοπή για παράδειγμα ενδυμάτων σε δημόσιο χώρο, συνήθως στα λουτρά, η λωποδυσία, τιμωρείται πολύ αυστηρότερα από μια συνηθισμένη κλοπή. Συγκεκριμένα, τιμωρείται με θάνατο διότι αποτελεί βεβαρημένη περίπτωση. Είναι επιδεικτική κλοπή και αποτελεί κατά συνέπεια σοβαρή απειλή για την κοινωνική τάξη.

Μεγαλύτερη σημασία όμως έχει η νομική κατηγορία του αποκλεισμού από τους δημοσίους χώρους. Στην Αθήνα, μεγάλη ποικιλία αδικημάτων επέφερε, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, κάποια απώλεια πολιτικών δικαιωμάτων. Στην Αθήνα ο αποκλεισμός από το δημόσιο χώρο, όπου συναθροίζονται οι άνδρες, είτε από τον νόμο είτε από την κοινή γνώμη, καθιστά αδύνατη τη διατήρηση της θέσης κάποιου στην κοινότητα και τον οδηγεί στην ατιμωση (ατιμία: κυριολεκτικά, το να είναι κανείς χωρίς τιμή). Οι άνδρες οφείλουν να συχνάζουν στους καταλλήλους δημοσίους χώρους για να διατηρήσουν ή να βελτιώσουν την υπόληψή τους. Έτσι, οι Αθηναίοι που έχουν εξασκήσει πορνεία δεν μπορούν να πάρουν το λόγο στην Εκκλησία του Δήμου ή να μπουν στους ναούς. Οι κατηγορούμενοι ή καταδικασθέντες για ανθρωποκτονία αποκλείονται από την αγορά, τους ναούς και άλλους δημόσιους χώρους, όπως μας πληροφορεί ο Αντιφών (5.9, 6.4-5, 35-6). Ομοίως, ο Ανδοκίδης αναφέρει ένα ψήφισμα που απαγορεύει την είσοδο στους ναούς και την αγορά σε όσους είχαν καταδικαστεί για ασέβεια (1.71-2).

Ένας άλλος νόμος απέκλειε τις μοιχαλίδες από τους ναούς και τις θρησκευτικές γιορτές, όπως αναφέρει ο Δημοσθένης (59.85-7) από τους δημοσίους χώρους που αντιστοιχούν στις γυναίκες.

Τέλος, ο Λυκούργος εκφράζει το κοινό ηθικό αίσθημα που υποκρύπτουν τέτοιες διατάξεις, όταν λέει πως είναι ντροπή να επιτρέπεται σ' έναν αχρείο σαν τον Λεωκράτη (σ.σ. ο Λεωκράτης κατηγορήθηκε για προδοσία) η είσοδος στην αγορά ή η συμμετοχή σε δημόσιες γιορτές (1.5-7, 142).

Ο Δημοσθένης, απαντώντας σε κατηγορίες για την προσωπική του ζωή, υπενθυμίζει στους δικαστές πως έζησε όλη του την ζωή ανάμεσά τους και τους ζητά να τον κρίνουν σύμφωνα με τη φήμη του και την κοινή γνώμη για την ιδιωτική του ζωή. Σύμφωνα με τέτοιες εκτιμήσεις, μόνο ανέντιμοι άνδρες επιθυμούν να κρύψουν τις κακές τους πράξεις και την ντροπή τους και για την απόκρυψη αυτή χρησιμοποιούν την μυστικότητα και το ψέμα.

Το αυτό λέει ο Ξενοφών στο «Συμπόσιο» ότι δηλ. οι άνδρες προσπαθούν να κρατήσουν κρυφούς τους παράνομους ομοφυλοφιλικούς δεσμούς τους, ενώ η αγνή, έντιμη αγάπη είναι δημόσια και όχι κρυφή. Πολλοί γνωρίζουν γι' αυτήν, συμπεριλαμβανομένης της οικογένειάς του αγοριού. Ένα ακόμα, παρόμοιο περιστατικό έχουμε από τον Ξενοφώντα ο οποίος διηγούμενος τη ζωή του Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησιλάου δίνει ένα εύγλωττο παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο η υπόληψη και η τιμή εξαρτώνται από τέτοια συμπεράσματα με βάση την δημόσια συμπεριφορά. Όπως λέει ο Ξενοφών, ο Αγησίλαος διέμενε πάντοτε σε δημόσιους χώρους, σε ναούς για παράδειγμα, ώστε κανείς να μην μπορεί να τον συκοφαντήσει ότι είχε τάχα ομοφυλοφιλικές σχέσεις. Κανείς, ισχυρίζεται ο Ξενοφών, δεν θα πίστευε παρόμοιες ιστορίες για τον Αγησίλαο, αφού όλοι ήξεραν ότι περνούσε το χρόνο του σε μέρη όπου αυτή η κρυφή συμπεριφορά ήταν αδύνατη. Αντίθετα, θα πληγεί η υπόληψη ενός αγοριού που το βλέπουν μόνο του με έναν άνδρα τη νύχτα ή σε μια απόμερη τοποθεσία.

Βλέπουμε λοιπόν τον αυστηρό έλεγχο της κοινωνίας. Αν όμως η τιμή κερδίζεται δημοσίως, μπορεί να χαθεί στην ιδιωτική ζωή. Ένας άνδρας που δεν μπορεί να προστατεύει την ιδιωτική του ζωή, ντροπιάζεται. Έτσι η διάρρηξη στο σπίτι με βία ή κρυφά, ιδιαίτερα αν παρίστανται οι ελεύθερες γυναίκες του σπιτιού, συνιστά κατά τον Λυσία και κατά τον Δημοσθένη «ύβρι», μέγα αδίκημα.

Μπροστά σε μια τέτοια προσβολή, ο μόνος τρόπος να επανακτήσει κανείς την πληγωμένη τιμή του είναι η εκδίκηση, όπως αναφέρει ο Λυσίας. Αλλά αυτό προκαλεί σοβαρούς κινδύνους για την δημόσια τάξη. Για τον λόγο αυτό ο Ισοκράτης ταξινομεί την ύβρι στα ζητήματα δημοσίου ενδιαφέροντος σχολιάζοντας ότι από πράξεις ύβρεως γεννιούνται διαμάχες, θάνατοι, εξορίες και ακόμη μεγαλύτερες δυστυχίες. Η ύβρις, καταλήγει, έχει καταστρέψει πολλά σπιτικά και έχει αφανίσει πολλές πόλεις. Για τον λόγο αυτόν, λέει ο Δημοσθένης, όλοι οι πολίτες μπορούν να κάνουν αγωγή για μια πράξη ύβρεως ακόμα και αν το θύμα είναι δούλος.

Όπως λέει ο Αριστοτέλης στο έργο του «Ρητορική», η ύβρις απέναντι στις γυναίκες της οικογένειας ή τους υιούς της είναι αδικήματα που ένας άνδρας θα ντρεπόταν να δημοσιοποιήσει. (1373a) Αυτό σημαίνει πως οι πτωχές της ιδιωτικής ζωής που επιφέρουν ντροπή, πρέπει πάση θυσία να προφυλαχθούν από το κουτσομπολιό και την συκοφάντηση, όπως υποστηρίζει ο Λυσίας. Συνεπώς το σπίτι θεωρείται ότι προστατεύει την ιδιωτική σφαίρα, άρα και την σεξουαλική αγνότητα και υπόληψη των γυναικών, από τις οποίες η τιμή του σπιτιού σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται. Η κοινή γνώμη επικυρώνει την προστασία αυτή, αφού η υπόληψη και η ντροπή απαιτούν εκδίκηση για την ηθική βλάβη που προκλήθηκε στην αδελφή, στα παιδιά ή στη σύζυγο κάποιου, όπως υποστηρίζει ο Δημοσθένης (59.12) αλλά και ο Υπερείδης στο έργο του «Λυκόφρων». Ο νόμος ενισχύει και αυτός την προστασία αυτή, επιτρέποντας τον φόνο του μοιχού ή του ληστή, χωρίς επιπλοκές, αν γίνει σύλληψή του μέσα στο σπίτι.

Όπως μας πληροφορεί ο Λυσίας (10.89-9), ο Αθηναϊκός νόμος θεωρούσε την ύβρι μείζον δημόσιο αδίκημα.

Έχοντας όλα αυτά υπ' όψη καταλαβαίνουμε τί ακριβώς εννοούσε ο Αισχίνης όταν ανέφερε πως ορισμένες ομοφυλοφιλικές δραστηριότητες φαίνεται πως απαιτούσαν την μυστικότητα ενός προφυλαγμένου ή έστω απόμερου χώρου έξω από το σπίτι. Ήταν δύσκολο όπως είπαμε να κρύψει κανείς ατιμωτικές δραστηριότητες από τους γείτονές του.

Σε έναν λόγο του, ο Αισχίνης διαπιστώνει ομοφυλοφιλική συμπεριφορά ενός νεαρού, από το γεγονός ότι θεάθηκε να μπαίνει σε σπίτια αγνώστων ή να είναι μόνος του με μεγαλύτερους άνδρες σε παράμερα σημεία την νύχτα.

Η θέση της γυναίκας.

Συχνά οι υποστηρικτές της απόψεως ότι οι Έλληνες επικροτούσαν την ομοφυλοφιλική συμπεριφορά, επιχειρηματολογούν υποστηρίζοντας πως η θέση της γυναίκας στην Ελληνική κοινωνία ήταν τέτοια που ήταν επόμενο οι άνδρες να μην τις αντιμετωπίζουν παρά ως μέσω αναπαραγωγής. Μια προσεκτική μελέτη όμως της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας, δείχνει το ακριβώς αντίθετο.

Καταρχήν, οι Ελληνίδες εργάζονταν. Έχουμε αναφορές από τον Αριστοφάνη, Δημοσθένη αλλά και άλλους πολλούς συγγραφείς, ότι γυναίκες εργάζονταν στα χωράφια, ήταν πωλήτριες, μαμές, είχαν πανδοχεία κ. τ.λ. Σε έναν λόγο του Δημοσθένη, ένας άνδρας καταθέτει ότι η μητέρα του εργαζόταν ως νοσοκόμα. Οι Αθηναίες ιέρειες ήσαν δημόσιοι άρχοντες και υπόκεινταν στις ίδιες ελεγκτικές διαδικασίες με τους άνδρες αξιωματούχους. Στην αθηναϊκή κοινωνία, η θρησκεία καταλάμβανε σημαντικό χώρο στη ζωή της πόλεως και στην θρησκεία οι γυναίκες έπαιζαν καθοριστικό ρόλο. Συμμετείχαν σε νεκρικές πομπές, πήγαιναν στα δημόσια λουτρά, παρακολουθούσαν τους δημόσιους επιταφίους λόγους ενώ σύζυγοι, πατέρες και υιοί τις έφερναν στα δικαστήρια για να προκαλέσουν την συμπάθεια των δικαστών.

Στο «Συμπόσιο» του Πλάτωνα, ο λόγος του Σωκράτη είναι ουσιαστικά η ανάγνωση του λόγου της Διοτίμας. Είναι λοιπόν δυνατόν να θεωρούνταν οι γυναίκες «κατώτερα όντα» και να τοποθετεί ο Πλάτων στο έργο του μια γυναίκα να «ανοίγει» τα μάτια του μεγάλου δασκάλου του;

Μάλιστα, ο Αριστοτέλης προχωρεί ακόμα παραπέρα και ασκώντας κριτική στην Αθηναϊκή κοινωνία την κατηγορεί γιατί η υπόληψη των ανδρών της εξαρτάται από το κουτσομπολιό των γυναικών. Οι γυναίκες, ισχυρίζεται, κυβερνούν στο σπίτι και μεταφέρουν έξω από αυτό πληροφορίες για τους άνδρες.

Δεν είναι δυνατόν λοιπόν, όταν οι γυναίκες κατείχαν τέτοια κοινωνική θέση να θεωρούνται υποδεέστερα όντα. Και ενώ διάφοροι ερευνητές προσπαθούν να μας βεβαιώσουν ότι στην Αθήνα η φιλία και η ρομαντική αγάπη διαπιστώνεται μόνο στις σχέσεις μεταξύ ανδρών ή ότι οι Αθηναίοι άνδρες ουσιαστικά αδιαφορούσαν κυριολεκτικά για την σεξουαλική ηδονή στο γάμο (Humphreys, Keuls), δεν έχουμε παρά να ανατρέξουμε σε πλήθος μαρτυριών από τους Αριστοτέλη, Ξενοφώντα, Ισοκράτη, Ευριπίδη, Αριστοφάνη, Λυσία καθώς και σε αγγειογραφίες που κάνουν σαφές ότι τουλάχιστον πολλοί άνδρες αγαπούσαν με πάθος τις γυναίκες τους και ήταν βαθύτατα συναισθηματικά και ερωτικά συνδεδεμένοι με τις συζύγους των.

Ο Αριστοτέλης στα Πολιτικά του, θεωρεί αυτονόητη την σημασία της συζυγικής σεξουαλικότητας όπως και ο Ξενοφών στο έργο του «Οικονομικός». Εξάλλου βλέπουμε την ισχυρή συζυγική σεξουαλικότητα και σε διάφορα έργα, με κυρίαρχο ίσως την Λυσιστράτη του Αριστοφάνους. Επίσης στο έργο του «Ηθικά Νικομάχεια» ο Αριστοτέλης περιγράφει το γάμο ως μια ένωση που βασίζεται στην φυσική φιλία ανάμεσα στο ζεύγος. Ενώ τα άλλα ζώα ζευγαρώνουν για να αναπαράγουν το είδος τους, στα ανθρώπινα ζευγάρια αναπτύσσονται διαφορετικοί και βαθύτεροι δεσμοί.

Έτσι λοιπόν, όπως διαπιστώνεται, η θέση της γυναίκας ήταν ιδιαίτερη και κοινωνία στο σύνολό της, τόσο οι απλοί πολίτες όσο και οι δάσκαλοι - φιλόσοφοι, τιμούσαν και υμνούσαν το θεσμό του γάμου.

Κλείνοντας αυτό το κεφάλαιο να επιστρέψουμε στον Αριστοτέλη ο οποίος αναλύοντας τον γάμο στα «Ηθικά Νικομάχεια» γράφει ότι η φιλία ανάμεσα στον άνδρα και στην γυναίκα του είναι κατά φύσιν, γιατί ο άνθρωπος είναι από την φύση του ον που ζευγαρώνει περισσότερο και από όσο είναι πολιτικό ον. Αλλά ζευγαρώνει όχι όπως τα ζώα μόνο για να δημιουργήσει απογόνους αλλά επίσης τακτοποιώντας τη ζωή του με βάση αυτό το ζευγάρωμα. Κατά συνέπεια, όπως αναφέρει στα Πολιτικά του, είναι φυσική αναγκαιότητα να ζουν μαζί ένας άνδρας και μία γυναίκα.

Στον αντίποδα βεβαίως βρίσκεται η σεξουαλική σχέση άνδρα με άλλον άνδρα. Το σύνολο των φιλοσόφων καταδικάζει την ομοφυλοφιλική σχέση ενώ συγχρόνως διαχωρίζει την παθητική από την ενεργητική στάση.

Συγκεκριμένα ο Ξενοφών αναφέρεται στην υβριστική πρακτική της χρήσεως ανδρών ως γυναικών. Ο Πλάτων στους «Νόμους» ισχυρίζεται ότι τον άνδρα που υιοθετεί παθητικό ρόλο στην ομοφυλοφιλική συνουσία τον ψέγουν ως μιμητή των γυναικών, μια κατάσταση που είναι παρά φύσιν. Ο Αριστοτέλης στην «Ρητορική» χαρακτηρίζει παρόμοια υποταγή ατιμωτική, επαίσχυντη και μη αρμόζουσα σε έναν άνδρα. Ο Αισχίνης σε ένα σημείο του λόγου του, κατηγορεί τον Τίμαρχο ότι μετέτρεψε τον εαυτό του σε γυναίκα. Σε ένα απόσπασμά του, ο Υπερείδης γράφει πως η φύση θα εκπλησσόταν αν έβλεπε έναν άνδρα να κακομεταχειρίζεται το σώμα του λειτουργώντας ως γυναίκα. Στους «Νόμους», ο Πλάτων ισχυρίζεται πως είναι φυσικό για ένα αρσενικό να ζευγαρώνει με ένα θηλυκό και εξίσου φυσικό να μην στρέφεται το αρσενικό ζώο σε άλλο αρσενικό. Έτσι είναι αφύσικο να μην ακολουθούν οι άνδρες το παράδειγμα της Φύσεως. Στο «Περί ζώων γεννήσεως» ο Αριστοτέλης αναφέρει ότι από άποψη φυσιολογίας, ο ανίκανος άνδρας προσομοιάζει με γυναίκα γιατί δεν έχει την ικανότητα παραγωγής σπέρματος. Από την άποψη της σεξουαλικής συμπεριφοράς, ο άνδρας που υιοθετεί έναν υποτακτικό ρόλο δεν είναι άνδρας, είναι θηλυπρεπής και κατά συνέπεια ατιμάζει και ντροπιάζει τον εαυτό του.

Πρέπει, τέλος, να αναφέρουμε ότι οι ομοφυλοφιλικές σχέσεις υπήρξαν συνηθισμένα αντικείμενα χλευασμού της αριστοφανικής σάτιρας. Στο έργο «Νεφέλες», ο Αριστοφάνης αποκαλεί τους ομοφυλόφιλους «ευρύπρωκτους» και σε αυτούς έριχνε την ευθύνη της κατάντιας της τότε αθηναϊκής κοινωνίας. Μάλιστα ήταν τέτοια η ντροπή και η ξεφτίλα που δεν διστάζει ο Στρεψιάδης, στο ίδιο έργο, να μαλώσει με τον γιό του αποκαλώντας τον «λακκόπρωκτε» ή σύμφωνα με την σημερινή του απόδοση «πηγαδόκωλε».

Συμπερασματικά.

Ο θεσμός της οικογένειας και ο θεσμός του γάμου θεωρούνται ιεροί. Η γυναίκα κατείχε ιδιαίτερη θέση στην ελληνική κοινωνία και η ομοφυλοφιλία ήταν μεγάλη ντροπή και ύβρις. Και όσοι ήταν ομοφυλόφιλοι ήταν υποχρεωμένοι να κρύβονται στα σκοτάδια.

Πλάτων και Πλατωνικός Έρως

Όπως αναφέρθηκε ήδη, το έργο «Συμπόσιον» του μεγάλου φιλοσόφου αποτελεί την ρίζα όλου του κακού. Πολλοί θα υποστηρίξουν ότι δεν χωρά καμία αμφιβολία πως το «Συμπόσιον» αποτελεί ύμνο προς την ομοφυλοφιλία αλλά και την παιδεραστία. Ακόμα και ο Συκουτρής, παρ' όλο τον μέγα σεβασμό που δείχνει προς την Ελληνική Φιλοσοφία, καταλήγει στο να δέχεται ως δεδομένη την νομιμοποίηση αλλά και εφαρμογή της παιδεραστίας στην αρχαία Ελλάδα (1).

Ήταν λοιπόν αναγκαίο να γίνει αναφορά τόσο στην νομοθεσία όσο και στην εν γένει κοινωνική συμπεριφορά και άποψη για την ομοφυλοφιλία, για να είμαστε σε θέση να εκτιμήσουμε σωστά το έργο του Πλάτωνα. Έχοντας υπ' όψη όσα έχουν ειπωθεί και έχοντας πάντα κατά νου τους «Νόμους» του Πλάτωνα, μπορούμε πλέον με βεβαιότητα να υποστηρίξουμε την θέση ότι ο καταλογισμός στους Έλληνες για εξάσκηση της πράξεως της παιδεραστίας αλλά και της απροκάλυπτης ομοφυλοφιλίας, είναι πέρα ως πέρα εσφαλμένος, στερείται οποιαδήποτε νομικής αλλά και λογικής βάσεως και θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι τέτοιες κατηγορίες πηγάζουν εκ του πονηρού.

Πριν συνεχίσουμε, να πούμε και λίγα λόγια για το συμπόσιο. Γράφτηκε, μάλλον, το έτος 385 π.Χ., όταν οι Σπαρτιάτες κατέλυσαν τα τείχη της Μαντινείας, της πόλεως εκείνης η οποία υπό την επιρροή του Άργους ή των Αθηνών, πρωτοστατούσε πάντοτε στην αντιλακωνική πολιτική στην Αρκαδία. Τι ήταν όμως τα συμπόσια;

Όπως μας πληροφορεί ο Συκουτρής, « ..τα συμπόσια εις τας αρχαίας πόλεις είχαν αναπτυχθεί εις οργανωμένο και χαρακτηριστικόν κοινωνικό θεσμό με κανονισμούς και εθιμοτυπία καθορισμένα . . . ήταν τα κέντρα ανταλλαγής ιδεών και πνευματικών ζυμώσεων..»

Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει ένα απόσπασμα από τους «Νόμους», όπου ο Πλάτων δίδει μεγάλη παιδαγωγική σημασία στα συμπόσια και για αυτό (Νόμοι, 640, και εξής: «...προβαίνει εις διαγραφή κανονισμών, οι οποίοι θα πρέπει να ρυθμίζουν τας συγκεντρώσεως αυτάς, ώστε ν' αποδώσουν ό,τι θα μπορούσαν για την καλλιέργεια του νου και της ψυχής των μετεχόντων..»)

Έχοντας υπ' όψη όλα τα παραπάνω, είναι να απορεί κανείς πώς είναι δυνατόν να ερμηνεύσει κανείς τον όρο «έρωτα», όπως αναφέρεται στο «Συμπόσιο», ως όρο σεξουαλικό; Σε συγκεντρώσεις που κύριο στόχο έχουν την πνευματική ανύψωση του ανθρώπου, είναι ποτέ δυνατόν να εφαρμόζονται πρακτικές και να υιοθετούνται κοινωνικές συμπεριφορές που ήταν κατακριτέες από όλους; Ιδίως δε, όταν ο Πλάτων ο ίδιος ρητά τις καταδικάζει σε άλλο έργο του;

Γεννάται λοιπόν το εύλογο ερώτημα, πώς είναι δυνατόν να γίνονται τέτοια λάθη και τέτοιες παρερμηνείες από ερμηνευτές, θαυμαστές μάλιστα των Ελλήνων, όπως στην περίπτωση του Συκουτρή; Η εξήγηση που μπορεί να δώσει κανείς είναι πως ακόμα και χαρισματικά πνεύματα όπως ο Συκουτρής, είχαν εγκλωβιστεί στα όρια που είχαν θέσει οι παραλλαγμένες έννοιες κοινών λέξεων ε την αρχαιότητα. Βεβαίως ο Συκουτρής προσπαθεί με περίσσεια αγάπη είναι αλήθεια, να δικαιολογήσει αυτό το ανύπαρκτο ατόπημα των Ελλήνων. Όμως, όταν άνθρωποι σαν τον Συκουτρή παρερμηνεύουν την λέξη «έρωτα», την λέξη «εραστής», την λέξη «ερωμένος», τότε τι να περιμένουμε από τους ξένους μελετητές και τους κατ' εξοχήν ανθέλληνες; Και η έκπληξη μαζί με την απογοήτευση, μεγαλώνει, όταν στην εισαγωγή του ο Συκουτρής αναφέρει: « ..Η

(1) Συκουτρής Ιωάννης. Το 1936 επιχείρησε να γίνει καθηγητής της Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας στην Φιλοσοφική Σχολή. Οι εχθροί του επιχείρησαν και κατάφεραν σε μεγάλο βαθμό να τον απαξιώσουν για να μην αποκτήσει την έδρα. Χρησιμοποίησαν τη μετάφραση που είχε κάνει ο Συκουτρής στο Συμπόσιο του Πλάτωνα (τον κατηγορήσαν ψευδώς πως επινόησε αναφορές στις γενετήσιες σχέσεις στην αρχαία Ελλάδα) και τον κυνήγησαν ανελέητα. Παρότι ο ίδιος απέδειξε πως η μετάφρασή του ήταν σωστή, κλείστηκε στον εαυτό του και υπέφερε από κατάθλιψη που τον οδήγησε στην αυτοκτονία την 21η Σεπτεμβρίου 1937.

μακρά αυτή ανάλυση, μας εξηγεί γιατί ένας αρχαίος έφηβος ζητούσεν έξω από την οικογένειάν του, σχεδόν πάντοτε με την συγκατάθεση των γονέων του, το πρόσωπο το οποίο τον εισήγεν εις την ζωή, από τον οποίο περίμενε βελτίων γενέσθαι. Ο δεσμός μεταξύ των δύο, ήτο φιλίας δεσμός, μιας φιλίας η οποία επρόκειτο να διατηρηθή εφ' όρου ζωής».

Σε αυτήν την αποκαλυπτική αναφορά, ο έφηβος παίρνει την συγκατάθεση των γονέων του για να ακολουθήσει τον δάσκαλόν του, τον «εραστήν» του που ο μεταξύ τους δεσμός ήταν δεσμός φιλίας, με διάρκεια όλη του την ζωή.

Αν υπήρχε έστω μια περίπτωση να συνέβαινε κάποια σεξουαλική επαφή μεταξύ δασκάλου και μαθητού, δηλ. μεταξύ δηλαδή εραστή και ερωμένου, τότε πώς θα ήταν δυνατόν οι γονείς να έδιναν την συγκατάθεσή τους, με κίνδυνο να βρεθούν κατηγορούμενοι ως προαγωγοί, ως υπεύθυνοι ύβρεως και ο πατέρας θα χαρακτηριστεί «άτιμος» γιατί θα έχανε η οικογένειά του, την τιμή της; Δίνοντας σεξουαλική διάσταση στην σχέση δασκάλου - μαθητή (εραστή - ερωμένου) πέφτουμε σε τρομακτικές αντιφάσεις. Αντιφάσεις που γίνονται ακόμα πιο έντονες όταν έχουμε να κάνουμε με μια κοινωνία που όλα έπρεπε να ήταν κρυστάλλινα και ξεκάθαρα.

Τότε ποια εξήγηση μπορούμε να δώσουμε στην επιμονή του Πλάτωνα σε αυτήν την σχέση που την συναντάμε μόνο σε μια συγκεκριμένη περίοδο;

Για να καταλάβουμε τον λόγο που στο «Συμπόσιο» εξιδανικεύεται η μαθητεία δίπλα σε έναν δάσκαλο και όχι η απλή φοίτηση σε κάποιο σχολείο, θα πρέπει να μεταφερθούμε νοερά στην εποχή του Σωκράτη και του Πλάτωνα, και να ανατρέξουμε στις περιγραφές εκείνης της κοινωνίας από τους τότε συγγραφείς. Ο Αριστοφάνης σε όλα του τα έργα, κάνει λόγο για ηθική κατάπτωση και για παρακμή. Ο Σωκράτης και ο Πλάτων επαινούν και υμνούν την Σπαρτιατική κοινωνία. Η περιγραφή της τέλει κοινωνίας, τόσο από τον Πλάτωνα όσο και από τον Αριστοτέλη, συγκλίνει πάρα πολύ προς τον Σπαρτιατικό τύπο διακυβέρνησης.

Γιατί όμως όλοι οι φιλόσοφοι και γενικά οι σοφοί εκείνης της εποχής κάνουν λόγο για παρακμή; Η Αθηναϊκή κοινωνία μετά από τις λαμπρές νίκες της είχε γίνει αλαζονική, μαλθακή, τα ήθη είχαν ξεπέσει γιατί οι Αθηναίοι φαντάζονταν τους εαυτούς τους ημίθεους και μάλιστα εμφανίζονται διάφορες τάσεις που αμφισβητούσαν και τα θεία.

Ο Πλάτων βλέπει σαν μόνη λύση την σωστή διαπαιδαγώγηση των νέων, το μπόλιασμά τους με αξίες που είτε χάνονταν είτε είχαν χαθεί, έτσι ώστε όταν οι νέοι αυτοί γίνουν ενεργοί πολίτες να είχαν εκείνα τα πνευματικά αλλά και ψυχικά εφόδια να αντιστρέψουν την ολέθρια πορεία της κοινωνίας. Αυτό όμως δεν μπορούσε να επιτευχθεί μέσω του καθιερωμένου σχολείου όπου είχαν διεισδύσει σοφιστές (σ.σ την δε απέχθειά του προς αυτούς την εκφράζει ο Πλάτων στο έργο «Φαίδρος»). Έπρεπε ο σοφός, ο σωστός δάσκαλος να πάρει κοντά του τον μαθητή και να του δείξει με την δική του ζωή τον ιδανικό τρόπο ζωής, σύμφωνα με τις ηθικές αξίες. Έτσι προχωρούσε ένα βήμα παραπέρα η σχέση δασκάλου – μαθητή και γίνονταν σχέση εραστή – ερωμένου. Αλλά όχι με την σεξουαλική έννοια. Με τον όρο εραστή, δεν εννοείται ο εραστής του σώματος, και μάλιστα του ανδρικού, πράγμα ιδιαίτερα απεχθές, αλλά του εραστή της Αληθείας, της Ορθής συμπεριφοράς, αυτής που συμφωνεί με τις αιώνιες ηθικές αξίες. Πλάι σε αυτόν, ο μαθητής θα γίνει και αυτός με την σειρά του ερωμένος της Αλήθειας.

Τα αισθήματα του εφήβου προς τον «εραστήν» – δάσκαλον δεν είναι βέβαια έρωτος, όπως εννοείται σήμερα. Ο έρωτας αυτός ήταν αισθήματα βαθύτατης φιλίας και σεβασμού. Στα μάτια του εφήβου, ο δάσκαλος – εραστής φάνταζε ως η ενσάρκωση του ιδανικού, ως το ιδεώδες πρόσωπο, προς το οποίο απέβλεπε, και το οποίο θα διέπλεθε την προσωπικότητά του.

Χαρακτηριστικό είναι το τμήμα του λόγου του Πausανία, όπου πιστοποιεί την ύπαρξη δύο μορφών Αφροδίτης. Της Ουρανίας και της Πανδήμου για να στηρίξει σε αυτήν την διάκριση των δύο Ερώτων, του Ουρανίου και του Πανδήμου.

Ο Πάνδημος έρωτας είναι ο έρωτας που νιώθει όλος ο κόσμος, είναι ο έρωτας προς μια γυναίκα. Ο Ουράνιος όμως είναι ο πνευματικός έρωτας, εκείνος που θα ανυψώσει πνευματικά τον άνθρωπο.

Μάλιστα, ο Πausanías αναφέρει για τους εραστές εκείνους που ακολουθούν και εφαρμόζουν τον Πάνδημο Έρωτα στις σχέσεις τους με τους μαθητές τους ότι:

« ..ἔπρεπεν ὁμως καὶ εἰς τοὺς χυδαίους αὐτοὺς ἐραστὰς νὰ ἐπιβάλλωμεν διὰ τῆς βίας τοιαύτην διαγωγὴν, ὅπως καὶ μὲ τὰς γυναῖκας, τὰς ἐλευθέραις τοὺς ἐξαναγκάζομεν, ὅσον μας εἶναι δυνατόν, νὰ μὴν συνάπτουν ἐρωτικὰς σχέσεις. Διότι αὐτοὶ εἶναι ποὺ ἔχουν προκαλέσει δυσφήμισιν..»

Για αυτό και συνεχίζοντας λέει ο Πausanías:

«..Ἄφ' ἑτέρου ὁμως ὅταν οἱ πατέρες προσλαμβάνουν εἰς ἐποπτεῖαν τῶν ἀγαπητικῶν παιδαγωγῶν καὶ δὲν τοὺς ἐπιτρέπουν νὰ ἔρχονται εἰς ὁμιλίαις μὲ τοὺς ἐραστὰς τῶν καὶ αὐτὰς τὰς ὁδηγίας δίδουν εἰς τὸν παιδαγωγόν..»

Μήπως διακρίνει κανείς, σε κάποιο σημείο του παραπάνω αποσπάσματος νύξη για παρά-φύσιν σεξουαλική σχέση; Παρ' όλα αυτά αναφέρεται ρητῶς η λέξη «αγαπητικῶν» ὅπου εννοούνται οι υιοί των πατεράδων, οι μαθητές δηλαδή και η λέξη «εραστὰς» με την οποία εννοούνται οι δάσκαλοι. Αλλά για τον φόβο ἀνομων σχέσεων, ο πατέρας ὀριζε επιτηρητὴ που τον ονομάζει παιδαγωγόν.

Μια ἄλλη μαρτυρία που ενισχύει την θέση του Πλάτωνα και του Σωκράτη για την αλλαγή που θα μπορούσε να επιφέρει στην κοινωνία η σχέση δασκάλου – μαθητῆ (εραστή – ερωμένου) αποτελεί και η απαγόρευση τέτοιων σχέσεων στην Ιωνία. Μια απαγόρευση που δεν ἔπαιρνε αφορμὴ ἀπὸ τις τυχόν σαρκικές παρεκτροπές ἀλλὰ ἀπὸ την πολιτικὴ σκοπιμότητα των ἀρχόντων, οι οποίοι ἐπέβαλλαν ως ηθικὴν ἀντίληψη, ὅ,τι κυρίως τα συμφέροντά τους εξυπηρετούσε. Γιατί ο ἔρωσ, ὅπως ο ἀθλητισμὸς και η φιλοσοφία, δημιουργοῦν μεταξύ των προσώπων δεσμούς δυνατούς, επικίνδυνους για τους κυβερνήτες. Η σχέση δασκάλου - μαθητῆ αποτελεί την ἀκρόπολη - ὅπως ἀποκαλεῖται στο «Συμπόσιο» της ἐλευθερίας και της ἀξιοπρέπειας που εἶναι ἀσύμφορα σε τυραννικά καθεστώτα.

Ἔτσι λοιπὸν γίνεται ξεκάθαρο το τι ακριβῶς εννοοῦσε ο Πλάτων με τους ὀρους «ἔρωσ», «εραστής», «ερωμένος».

Επίσης, εἶναι ἐνδεικτικὸ, πῶς ὅταν ὁμιλεῖ ο Ἀριστοτέλης στο «Συμπόσιο», για να δικαιολογήσει ὁμοφυλοφιλικές συμπεριφορές, δημιουργεῖ ἕναν μῦθο για περίεργα πλασμένα ἀνθρώπους. Και αὐτὸ βέβαια εἶναι λογικὸ γιατί ἐφ' ὅσον μια τέτοια συμπεριφορὰ βρῖσκει την ἀφετηρία της στο παράλογο (και στο φανταστικὸ ἄρα και μη ὑπαρκτὸ, ὁπότε και μη-φυσικὸ), ἄρα και η ἴδια η συμπεριφορὰ εἶναι παράλογη και μη φυσικὴ.

Ἐνα ἄλλο σημαντικό στοιχείο εἶναι η θέση της γυναίκα. Αποτελεῖ η ἐπιλογή του Πλάτωνα να μας πληροφορήσει μια γυναίκα για την ουσία του ἔρωτα. Μια γυναίκα, που ἀπὸ την φύση της εἶναι ξένη προς την παιδεραστία. Αὐτὸ και μόνο το γεγονός θα ἔπρεπε να προβληματίσει σοβαρὰ ὄλους τους μελετητές. Πῶς εἶναι δυνατόν, ἀπὸ την μία να υποστηρίζεται ὅτι ο Πλάτων ἐνθαρρύνει και ἀποδέχεται την παιδεραστία και ἀπὸ τη ἄλλη να τοποθετεῖ ως υποστηρικτὴ του ἔρωτος μια γυναίκα; Και μάλιστα αν λάβουμε σοβαρὰ τις ἀναφορές του Πλάτωνα για τις γυναίκες στον Τίμαιο ἀλλὰ και σε ἄλλα ἀποσπάσματα του Συμποσίου, η ἀπλή και μόνο ἀναφορὰ της Διοτίμας ως σημαντικό πρόσωπο που διδάσκει τον Σωκράτη, θα ἔπρεπε να ἀρκοῦσε για να υποβαθμιστεῖ, αν ὄχι να ἐξευτελιστεῖ το ὄλο ἔργο.

Μποροῦμε λοιπὸν ἐδῶ, να σημειώσουμε τις ξένες ἐπεμβάσεις που ἔχουν γίνει στο ἔργο του Πλάτωνα ἀλλὰ συγχρόνως και την πλήρη κατάρρευση της δῆθεν παιδεραστίας που τάχα χαρακτηρίζει το πλατωνικὸ ἔργο.

Ἐχει ἐπικρατήσει η ἐσφαλμένη ἐντύπωση ὅτι ο Σωκράτης εἶχε εραστή (με την ὁμοφυλοφιλικὴ ἔννοια) τον Ἀλκιβιάδη. Αν ὁμως ἴσχυε κάτι τέτοιο σίγουρα θα ὑπῆρχαν και ἀλλοῦ ἀναφορές, εἴτε στο κατηγορητήριο ἐναντίον του - ὅπως στην περίπτωση του Τιμάρχου ἀπὸ τον Αισχίνη - εἴτε σε ἀναφορές ἀπὸ ἄλλους συγγραφείς. Αλλὰ οὔτε ο Ξενοφών οὔτε ο Ἀντισθένης ἀλλὰ οὔτε και αὐτὸς ο Αισχίνης κάνουν τέτοια νύξη.

Στο περίφημο ἐδάφιο, ο Ἀλκιβιάδης ἐκμυστηρεῖται στους συμμετέχοντες του συμποσίου ὅτι προσπάθησε να πλησιάσει σωματικά τον Σωκράτη ἀλλὰ ο Σωκράτης τον εἰρωνεύτηκε και παρ' ὄλο που συνεχῶς τον ἐκθειάζει για την ὁμορφιά του, με την συμπεριφορὰ του ο Σωκράτης ἔδειξε

στον Αλκιβιάδη το πώς παρεξήγησε την σχέση εραστή - ερωμένου, δασκάλου - μαθητή. Αλλά αλήθεια, θα μπορούσε ποτέ ο νομοταγής, όσο κανείς άλλος Σωκράτης, να παραβίαζε ποτέ τέτοιο ηθικό αλλά και γραπτό νόμο; Φυσικά θα πρέπει να τονισθεί ότι η αποκάλυψη αυτή, της έκφυλης τάσης του Αλκιβιάδη, δεν ήταν παρά προοίμιο για την μελλοντική του πορεία.

Στην επιμονή του Πλάτωνα για δημιουργία σχέσεων ζωής μεταξύ δασκάλου και μαθητή, μπορούμε να νιώσουμε την πίστη του ότι δια μέσου αυτής της σχέσεως θα μπορούσε να δημιουργήσει πραγματικούς πολίτες, άξιους για μια πραγματική δημοκρατία, για μια πολιτεία, διαφορετική από την ξεπεσμένη δημοκρατία των Αθηνών, που για τον Πλάτωνα, αποτελούσε την αιτία της κακοδαιμονίας της πόλεως γιατί πλέον ίσχυε η διακυβέρνηση της ακεφάλης μάζας και των ανεύθυνων.

Σε ένα άλλο σημείο, αναφέρεται ότι ο Έρωσ αποκαθιστά την επικοινωνία μεταξύ των θεών και των ανθρώπων ώστε να μπορεί ο άνθρωπος να εξυψώνεται μέχρι της γνώσεως και της μιμήσεως του θείου, χωρίς να χάνεται τούτο από τον συγχρωτισμό του με την ανθρώπινη μηδαμινότητα. Είναι δυνατόν, όταν δίνεται τέτοια αξία στον όρο «έρως» να πράττονται στο ίδιο όνομα, άνομες, παρά-φύσιν πράξεις που καθολικά ήταν μη-αποδεκτές; Η Διοτίμα μας λέει ότι ο έρωσ είναι : «ο τόκος εν τω καλώ» Αυτός ο ορισμός δεν θα μπορούσε να σταθεί, αν μέσα σε αυτόν εμπεριέχεται η πράξη της ύβρις, είτε προς ένα ανήλικο παιδί είτε προς τον ίδιο.

Τελικά, τί είναι αυτό που ουσιαστικά επιθυμούν οι άνθρωποι; Το καλό, το ωραίο, την ευτυχία, τον πόθο; Με αυτήν την λογική θα πρέπει όλοι οι άνθρωποι να ονομάζονται εραστές, αφού ποθούν τα ίδια πράγματα. Η Διοτίμα μέσα από την φράση της: «τόκος εν καλώ, και κατά το σώμα και κατά την ψυχήν» (206b), μιλά για έναν «γενικό» έρωτα που στόχο έχει την αναπαραγωγή είτε σωματική, είτε πνευματική. Το ωραίο, σε κάθε περίπτωση, προσελκύει και δημιουργεί την επιθυμία για την αναπαραγωγή. Η σωματική επιθυμία που τρέφει ένας άντρας για μια όμορφη γυναίκα αποτελεί τον πόθο του για την πατρότητα. Μέσα από αυτήν την πατρότητα ή μητρότητα αντίστοιχα, αποδεικνύεται η προσπάθεια του ανθρώπου να δώσει μια αιωνιότητα στο «είναι» του. Ο άνθρωπος μέσα από την σωματική αναπαραγωγή μετέχει στην αθανασία. Γι' αυτό το λόγο ο πόθος της αθανασίας συνυπάρχει με τον πόθο του καλού. Ο έρωτας, κατά την Διοτίμα είναι ένας γόνιμος δημιουργός του σώματος αλλά και της ψυχής. Κάποιοι αναζητούν την αθανασία μέσω της τεκνοποίησης κάποιοι άλλοι όμως, την αναζητούν μέσα από το κάλλος της διανόησης, του πνεύματος, της γνώσης και της μόρφωσης αλλά και της δικαιοσύνης. Ο λόγος του Σωκράτη, και οι απόψεις της Διοτίμας μέσα από το Συμπόσιο, παρουσιάζουν με τον καλύτερο τρόπο την θεωρία των ιδεών.

Ωστόσο, για τον Πλάτωνα γενικότερα, στην κορυφή όλων των ιδεών βρίσκεται η Ιδέα του Αγαθού. Το Αγαθό, υποστηρίζει ο Έλληνας φιλόσοφος, «είναι πέρα από το ον και είναι ανώτερο σε αξία και δύναμη».

Δεν είναι λοιπόν τυχαίο το γεγονός ο Πλάτων, όταν αναφέρεται στον έρωτα τον σωματικό, να κάνει λόγο για τον έρωτα της Αλκίπης, κόρη του Πελία, προς τον άνδρα της, Όπως επίσης κάνει λόγο για τον έρωτα του Ορφέα για την Ευριδίκη. Αλλά, όπως ήδη έχει γίνει κατανοητό, ο Πλάτων γνώριζε τον κίνδυνο της ύβρεως, στην περίπτωση που ο δάσκαλος, ο εραστής, ήταν ακόλαστος.

Αυτό τονίζεται ιδιαίτερα στο έργο του Σωκράτη «Φαίδρος» όπου λέει ότι «αυτός που κυριαρχείται από την επιθυμία και είναι δούλος της ηδονής, θα θελήσει οπωσδήποτε να κανονίσει έτσι τα πράγματα ώστε να πάρει από τον αγαπημένο του την μεγαλύτερη ευχαρίστηση. Όμως σ' έναν άρρωστο, ευχάριστο είναι οτιδήποτε δεν του εναντιώνεται ενώ του είναι εχθρικό το καλύτερό του και το ίσο με αυτόν». Αποκαλεί λοιπόν ο Σωκράτης «άρρωστο» όποιον «εραστήν» προσπαθεί να πάρει από τον αγαπημένο του σωματική ηδονή. Και προχωρεί σε μια πολύ πετυχημένη παρομοίωση, πάλι στον «Φαίδρο». Παρομοιάζει ο Πλάτων την ψυχή ως άρμα με δύο άλογα και με έναν ηνίοχο. Το ένα άλογο είναι καλό, το άλλο όχι. Το καλό έχει σώμα στητό και καλοδεμένο, τον

αυχένα του ψηλό, τη μύτη γαμψή, είναι άσπρο με μαύρα μάτια, είναι φιλότιμο, συνετό και σεμνό, αγαπάει την αληθινή δόξα, δεν έχει ανάγκη από χτυπήματα, αλλά καθοδηγείται μόνο με τον λόγο και το παράγγελμα. Το άλλο πάλι άλογο, έχει στραβό σώμα, είναι παχύ, κακοσχηματισμένο, με χοντρό αυχένα και κοντό λαιμό, πλατύ πρόσωπο, μαύρο με μάτια γκριζογάλαζα και αιματώδη, ρέπει στην ύβρη και την αλαζονεία, είναι κουφό και έχει τριχωτά αυτιά και πολύ δύσκολα υπακούει στα χτυπήματα με το μαστίγιο και στα κεντρίσματα.

Όταν λοιπόν ο ηνίοχος συνδέεται με τον μαθητή του με τον καλώς εννοούμενο έρωτα, το άλογο που είναι υπάκουο, συγκρατείται από την σεμνότητα, ελέγχει τον εαυτό του. Όμως, το άλλο άλογο δεν δίνει σημασία ούτε στο μαστίγιο ούτε στα κεντρίσματα του ηνιόχου, πετάγεται απότομα και με βία προς τα μπρος και ταλαιπωρώντας με κάθε τρόπο τον σύντροφό του και τον ηνίοχο, τους αναγκάζει να πέσουν ο ένας πάνω στον άλλον, να συνευρεθούν. Και τότε ο έρωτας μετατρέπεται σε ύβριν.

Μελετώντας προσεκτικά το σύνολο του έργου του Πλάτωνα και όχι μεμονωμένα αποσπάσματα και ούτε μόνο το «Συμπόσιο» καταλήγει κανείς σε ασφαλή και ολοκληρωμένα συμπεράσματα. Είναι θεμιτό ο έφηβος να βρει έναν προσωπικό δάσκαλο, ένα πρότυπο κατά κάποιο τρόπο, και μάλιστα τις περισσότερες φορές όχι τόσο ο ίδιος ο έφηβος αλλά ο πατέρας του. Αυτή η ιδιαίτερη σχέση, επειδή είναι προσωπική, ονομάζεται «έρως» όχι με την έννοια την σωματική αλλά όπως λέμε και σήμερα «είμαι ερωτευμένος με την ζωή» και εκφράζει ένα ιδανικό πολύ υψηλό.

Ο Πλάτων υποστηρίζει ότι αυτή η σχέση είναι η αρίστη και δια μέσου αυτής της σχέσεως θα άλλαζε, ενδεχομένως, και η παρακμιακή κοινωνία της εποχής του. Συγχρόνως ήταν ενήμερος και για την «ύβρι» που θα μπορούσε και ορισμένες φορές προκληθεί καταφέρνοντας ισχυρά πλήγματα στις απόψεις του. Φοβάται λοιπόν και προειδοποιεί για τις περιπτώσεις που ακόλαστοι εκμεταλλεζόμενοι τον θαυμασμό των μαθητών τους, διαπράττουν ύβριν.

Η εκτίμηση του Πλάτωνα προς την γυναίκα, διαφαίνεται τόσο από τα δικά του γραπτά - τον λόγο της Διοτίμας, την αναφορά του Σωκράτη στην Σαπφώ, όσο και από τις απόψεις που έχει διατυπώσει ο μαθητής του ο Αριστοτέλης. Οι όποιες αναφορές, υποτιμητικές, προς την γυναίκα, κυρίως στον Τιμαιο, θα πρέπει να τις λάβουμε σαν προσθήκες μεταγενεστέρων και οπωσδήποτε όχι ιδέες που εξέφραζαν τον Έλληνα φιλόσοφο. Γιατί πολύ απλά δεν ταιριάζουν στο σύνολο του έργου του και μάλιστα συγκρινόμενες αυτές οι προσθήκες με άλλα σημεία, φαντάζουν τελείως αντιφατικές.

Είναι άξιο απορίας το γεγονός πως παρόμοιες κατηγορίες δεν απευθύνθηκαν ποτέ προς τον (φανταστικό ή υπαρκτό) ραββίνο «Ιησού» ή όπως ορθότερα στην μητρική του γλώσσα, Τζεσουέ (ή Γιεσουέ), της Καινής Διαθήκης, όταν σε πάμπολλες αναφορές τόσο ο ίδιος όσο και ο μαθητής του ο Σίμων - Πέτρος εκφράζουν την μεγάλη αγάπη του ενός προς τον άλλο και μάλιστα όταν πουθενά στην Καινή Διαθήκη δεν αναφέρονται οι απόψεις και οι νόμοι περί ομοφυλοφιλίας, κάτι που γίνεται με ξεκάθαρο τρόπο από τον Πλάτωνα. Κατά την ελληνική νομοθεσία, ο τρόπος διαβίωσης του ραββίνου και των μαθητών, να κοιμούνται λόγου χάρη σε σκοτεινές και απόμερες τοποθεσίες, συνιστά κλασσική περίπτωση ομοφυλοφιλικής συμπεριφοράς.

Μάλιστα, πουθενά στο πλατωνικό έργο δεν υπάρχει παρόμοια εικόνα όπως αυτή που συναντάμε στο κατά Μάρκον Ευαγγέλιο κατά την σύλληψη του ραββίνου από τους Ρωμαίους στρατιώτες. Μας περιγράφει λοιπόν το Ευαγγέλιο για την φυγή ενός γυμνού ανδρός, ο οποίος απ' ότι καταλαβαίνουμε ήταν μαζί με τον ραββίνο την ώρα της σύλληψης. Τώρα, το τι έκανε εκεί, ποιος ήταν και πού πήγε μόνο υποθέσεις μπορούμε να κάνουμε. Αν όμως υπήρχε παρόμοια εικόνα σε κάποιο πλατωνικό έργο, ξέρουμε πάρα πολύ καλά ποιες θα ήταν αυτές οι υποθέσεις. Το θέμα θα θεωρούνταν λήξαν, και δίπλα στο όνομα Πλάτων θα υπήρχε πάντα το χαρακτηριστικό «κίναϊδος».

Αντιθέτως, ο μέγας φιλόσοφος μας διηγείται την περίπτωση του Αλκιβιάδη που προσφέρει το σώμα του στον Σωκράτη, για να εισπράξει στην συνέχεια, όχι μόνο την (αναμενόμενη) άρνηση του φιλοσόφου αλλά και την ειρωνεία του για την παρεξήγηση του «έρωτος» του Σωκράτη προς

τον ερωμένο - μαθητή του.

Ενδεχομένως αυτή η παρερμηνεία του πλατωνικού έρωτος να προέκυψε και από την αμηχανία αλλά και τον φθόνο για την λατρεία των Ελλήνων προς κάθε τι αρμονικό και όμορφο.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σ' έναν νέο κόσμο που διαμορφώθηκε μετά την επικράτηση του Σαουλικού δόγματος, και όπου κυριάρχησε η δουλικότητα, η αποστροφή προς την τελειοποίηση του σώματος και η επιμονή στην βάνουση κακομεταχείρισή του, δεν είναι καθόλου δύσκολο να καταλάβει κανείς γιατί τέτοιο μένος προς οτιδήποτε όμορφο, τέλειο, ανθρώπινο.

Το να αποκαλούμε τους αρχαίους Έλληνες παιδεραστές και ομοφυλόφιλους ερμηνεύοντας τον Πλάτωνα μόνο από την χρησιμοποίησή του των φράσεων «έρως», «εραστής», «ερωμένος» και αγνοώντας το σύνολο του έργου του, φανερώνει τον διαρκή φόβο μας στο να πλησιάσουμε το μεγαλείο εκείνων των ανθρώπων.

Και δυστυχώς επειδή η σημερινή «ηθική» και «χριστιανική» κοινωνία μας δεν μπορεί να φτάσει στο μεγαλείο των αρχαίων Ελλήνων, επιδίδεται με μανία σε μια ακούραστη και κακοήθη προσπάθεια να τους υποβιβάσει, να τους εξευτελίσει, να τους διασύρει.

Ας αφαιρέσουμε τις παρωπίδες και ας αφεθούμε απερίσπαστα και με πνεύμα ανοιχτό στην μελέτη των κειμένων των προγόνων μας, των προγόνων κάθε αληθινού ανθρώπου.

Το μόνο που έχουμε να χάσουμε είναι την άγνοιά μας.

Και αυτό που θα κερδίσουμε; Ίσως το κλειδί της πνευματικής μας αναγεννήσεως.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ:

«Λόγοι» - Αισχίνη

«Λόγοι», «Επιστολαί» - Δημοσθένους

«Λόγοι» - Λυσία

«Συμπόσιον», «Λακεδαιμόνιον Πολιτεία» - Ξενοφώντος

«Νόμοι», «Πολιτεία», «Τίμαιος», «Συμπόσιον», «Φαίδρος» - Πλάτωνος

«Ηθικά Νικομάχεια», «Ρητορική», «Περί ζώων γεννήσεως», «Πολιτικά» - Αριστοτέλους

«Νεφέλες» - Αριστοφάνους

«Στρατηγημάτων Δ, Ε, ΣΤ» - Πολύαινος

«Δειπνοσοφισταί» - Αθηναίου Ναυκρατίτου

«Αρχαιοελληνική Αντιομοφυλοφιλική Νομοθεσία» - Γιάννης Κουβαράς, «Δαυλός», τεύχος 157

«Νόμος, Σεξουαλικότητα και Κοινωνία» - David Cohen

14 Φεβ. 2018
Κων-νος Παπανικολάου